І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIV. Ч. 232. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го ГРУДНЯ 1967 ЦЕНТІВ 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 19, 1967 No. 232 VOL. LXXIV.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Понеділок, 18 грудня, 1967

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ 16-го ГРУДНЯ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО ЗБІЛЬШЕННЯ поштових оплат із днем 7-го січня 1968-го року. Звичайний лист коштуватиме 6 центів (тепер коштує 5), поштова картка 5 центів (4), летунський лист 10 центів (8), а летунська картка 8 (6). Збільшені також і оплати від посилок всіх інших кляс. Всі ці збільшення поштових оплат дадуть державній скарбниці більше як 900 мільйонів дол., за що мають змодернізувати поштову службу. Одночасно Президент підписав закон про збільшення на 6 відсотків платні поштовим працівникам. Платні військовиків і цивільних державних урядовців збільшені на 4.5 відсотка. Обидва ці збільшення важні від 1-го жовтня 1967 р.

ЗДА І 6 ЇХ „ФІНАНСОВИХ" СОЮЗНИКІВ заявили 16-го грудня, що твердо підтримують своє давніше становище в справі ціни на золото, яка і надалі має виносити по 35 дол. за одну унцію. Ця заява 7-ох держав є в дійсності обороною американського длядра, який в численних державах є, побіч золота, підкладом під валюту. Тому стабільність доляра у відношенні до золота, це підтримка численних валют. Разом із ЗДА в цій справі йдуть такі держави: Бельгія, Західня Німеччина, Італія, Голляндія, Швайцарія і Велика Британія.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ЗАПРОСИВ 89-річного відомого письменника Аптона Сінклера на церемонію підписування закону про поширену контролю м'яса. Світової слави письменник прибув до Білого Дому на рухомому кріслі в присутності медичної сестри, доньки і зятя. Президент вшанував Сінклера за те, що він своєю книжкою „Джунґлі" в 1906-му році причинився до схвалення закону про контролю м'яса. В тій книжці автор писав про несанітарні умови в м'ясній промисловості. Президент подарував Сінкерові перо, яким підписував закон. Сінклер був соціялістом, тепер є демократом. Він— автор 80 книжок і 20 п'єс, які перекладені на різні мови.

150 ОСІБ ВБОГОГО НАСЕЛЕННЯ увійшли на збори Лікарського Товариства, де нараджувалися над лікарською допомогою для бідних. Це було в Шикаґо, де на зборах промовляв головний лікар ЗДА д-р Вілліям Р. Стюарт. Предсідник Зборів заявив, що переривається наради, поки непрошені гості не залишать залі. Та представник непрошених делеґатів, між якими була велика більшість неґрів, білий католицький священик о. Трейсі О'Салліван, заявив, що делеґація просить про 5 мінут часу, щоб її вислухали. Предсідник погодився на це. І тоді один із делеґатів висловив своє здивування, що лікарі нараджуються над допомогою бідним поза їхніми плечима, і пригадав дискримінацію вбогих у шпиталях.

ВИПУСКНИКИ КОЛЕДЖІВ В 1968-му РОЦІ матимуть більші початкові платні, як ті, які закінчили школи в 1967-му році. На основі даних бюра посередництва праці при Нортвестерн Юніверситі в Івенстоні, Иллиной, початкові платні інженерів в 1968-му році становитимуть 764 доляри місячно, бухгалтерів 681 доляр, продавців — 626 долярів, адміністраційних працівників — 622 доляри, а випускники так званих „вільних мистецтв" по 611 дол. місячно. Цього року випускники дістали платні на кількадесять долярів менші. Компанії вже тепер анґажують випускників на працю по закінченні шкільного року.

У СВІТІ

ПАПА ПАВЛО VI ПРОГОЛОСИВ У МИНУЛУ П'ЯТНИЦЮ 15 ГРДНЯ Ц' Р' ЗВЕРНЕННЯ до „всіх людей доброї волі" щоб діяли у користь миру у світі, та зокрема — 1 січня 1968 року святкували, як „День миру". Звернення Папи було передане всім урядам і Церквам світу. У тому зверненні Папа, поручає розум, як засіб розв'язування міжнародних проблем, а не „сили вбивства", але таврує використовування гасел миру для виправдування боягузтва.

У МОСКВІ ВІДБУВСЯ 5-ТИДЕННИЙ „ДІЯЛОГ" між представниками Католицької і російської Православної Церков. Репрезентантами Католицької Церкви були секретар Секретаріяту для сприяння християнській єдності єпископ Ян Віллебрандс і монсіньйор Джордж Гіґґінс, директор відділу для соціяльних справ в Американській Католицькій Конференції Єпископ Гіллебрандс привіз був московському патріярхові Алексєєві листа від Папи Павла VI. Ааприкінці тієї конференції проголошено комунікат з підкресленням інформаційного характеру тієї зустрічі — з'ясування позицій обох Церков в соціяльних справах.

В АЛЬЖИРІ ПЕРЕВЕДЕНО НЕВДАЧНУ СПРОБУ СПРОБУ ВІЙСЬКОВОГО ПЕРЕВОРОТУ. Колишній шеф штабу, полковник Тагар Збірі, який був головою змови, покінчив з собою, коли війська, вірні режимові президента полковника Хуарі Бумедієна, здавили бунт і не допустили збунтованих з'єднань до столиці держави. Названий президент, що очолює совєтофільський „соціялустичний" режим, окреслив спробу перевороту, як „інтриґу імперіялістів".

МИРОВИЙ ПОСЕРЕДНИК ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ҐУННАР ЯРРІНҐ ВІДБУВ ПЕРШІ РОЗМОВИ з лідерами Ізраїлю та їздив уже на подібні розмови до столиць Ливану і Йорданії. Сирія відмовилась від розмов із ним і не впустила його до своєї столиці Дамаску, ставши на становище, що тільки нова війна — переможна для арабів — може бути правильною розв'язкою затяжного ізраїльсько-арабського конфлікту. Керівна єгипетська преса також схарактеризувала місію Ґуннара Яррінґа як корисну з того погляду, що вона дає дальшу „передишку" для кращої підготови до війни проти Ізраїлю.

2-ДЕННІ НАРАДИ РУМУНСЬКИХ ПРОВОДИРІВ У МОСКВІ СКІНЧИЛИСЯ НЕВДАЧЕЮ. Голова румунської держави й одночасно генеральний секретар компартії Ніколяй Чеушеску і румунський прем'єр Іон Ґеорґе Маврер з почотом репрезентували Румунію, а з совєтського боку були прем'єр Алексєй Косиґін, ген. секретар партії Леонід Брежнєв і „президент" Микола Підгорний. Єдиний пункт у безбарвному комунікаті, в якому СССР і Румунія ствердили однозгідність, це В'єтнамська війна. У комунікаті не було згадки про „приязну атмосферу", „братерство", „приязнь соціялістичних братніх народів" і т. п. фрази, що їх завжди вживають в офіційних повідомленнях про такі зустрічі.

90-ий Конґрес закінчив першу сесію, друга зачнеться 15-го січня

Вашинґтон. — 90-ий Конґрес 15-го грудня закінчив першу свою сесію, яка тривала 340 днів. Обидві Палати вирішили почати другу сесію 15-го січня 1968-го року. Та хоч перша сесія довго тривала, то важливі урядові законопроєкти не були вирішені, між ними і проєкт збільшити прибуткові податки, який мають розглядати аж 22-го січня, як заповів голова Палатної Комісії Способів і засобів конґресмен Вілбур Д. Міллс. Між законопроєктами, вирішеними в останньому дні, є такі: фонди на допомогу закордонові, збільшення пенсій соціяльного забезпечення та збільшення вкладок до цієї інституції, схвалення допомоги елементарним і середнім школам. Провідник демократів в Сенаті Менсфілд заявив, що Сенат на початку другої сесії почне працю над невирішеним проєктом про оборону громадянських прав, який вже схвалила Палата Репрезентантів та Сенатська Комісія. Пенсії Соціяльного забезпечення збільшено на 13%, а найменшу пенсію з 44 дол. до 55 дол. 24 мільйони пенсіонерів дістануть збільшені пенсії на початку березня 1968-го року. 75 мільйонів американців платитимуть збільшені вкладки до соціяльного забезпечення з 6.600 до 7.800 дол. На закордонну допомогу призначено Конґресом 2.29 більйона дол., майже на один більйон менше, як проєктував Президент. На поборювання вбогости призначено 1.77 більйона, на 300 мільйонів дол. менше, як вимагав Президент. На допомогу шкілльництву схвалено 9.3 біллйона дол. З цієї суми має бути допомога початковим і середнім школам до фінансового року, що скінчиться 30-го червня 1970 р. Хоч схвалені суми менші, як домагався Президент, то сподіваються, що він підпише прийняті Конґресом законопроєкт і вони стануть законами.

Палатна Комісія домагається окремого Департаменту виховних справ

Вашинґтон. — Член Конґресу Едіт Ґрін, яка очолює Палатну Підкомісію освітніх справ, домагається, щоб для виховних і освітніх справ та для перевишколу робітних сил був створений окремий Департамент. Тепер освітні проблеми приділені до Департаменту Здоров'я, освіти й добродійности. На освітні справи Федеральний Уряд видає річно більйони долярів, тому, на думку конґресменки Едіт Ґрін повинен ці справи вирішувати окремий секретар освітніх справ, який був би членом Президентового кабінету. Пані Ґрін хвалить теперішнього комісаря освітніх справ і домагається для нього статусу члена кабінету. Вона вказує на те, що є окремі Департаменти праці, скарбу, справедливости, мешканевих і міських справ, але досі нема Департаменту для освітніх і виховних справ.

В Ню Йорку під час пожежі згоріло 6 мільйонів поштових посилок

Ню Йорк. — 15-го грудня о год. 9.30 ввечорі вибухла пожежа в одному з більших поштових урядів, яка тривала кілька годин і яка спричинила те, що згоріло коло 6 мільйонів поштових посилок. В тому поштовому уряді працювало коло 1 800 працівників, які всі вспіли своєчасно втекти. Поранені були кільканадцять пожежників із 350-ох, які гасили пожежу. Пожежа поширилася з пивниці на вищі поверхи. Цей поштовий будинок займає цілий бльок між 9 і 10-ою авеню і між 30 і 29-ю вулицями. Цей поштовий уряд полагоджує 85 відсотків поштових міжнародних посилок, пакунків, журналів та реклям. Поштовий уряд у Вашинґтоні і в Ню Йорку видали зарядження, щоб скеровували поштові посилки до інших поштових урядів, замість до того, що згорів. Між знищеними пакунками знайшли пачку із 44 000 дол. Не можна було вирішити, чиї це гроші, бо пакунок був пошкоджений. Це була найбільша пожежа пошти в кількох десятиліттях. Видано зарядження, щоб висилка різдвяних посилок відбувалася без затримки.

ЩЕ ОДНА МІЖНАРОДНА КОНВЕНЦІЯ

28-членна комісія Об'єднаних Націй для справ космічного простору прийняла текст міжнародної конвенції, запропонований Америкою і Совєтами, про обов'язок поспішати з всебічною допомогою астронавтам при їхньому повороті з експериментальних подорожей у космосі — на Землю. Припускають, що Совєтам ця конвенція потрібна з уваги на заплянoване вислання совєтських астронавтів в 1968 р. в подорож довкола Місяця.

Військовий уряд в Атенах і король Константин у Римі ведуть переговори

Головні особи в новій грецькій драмі: полк. Ґеорґ Пападопульос (зліва) і король Констанин.

Рим. — До Риму прибув в минулу суботу грецький міністер закордонних справ Панайотіс Піпінеліс, який вертався до Греції з конференції міністрів Атлантійського Союзу (НАТО) в Брюсселі. Загально вважають, що він зупинився в Римі зумисне, з відома й доручення військового уряду Греції, щоб переконати короля Кнстантина, щоб той вернувся до Греції. Король Константин прибув до Риму в четвер минулого тижня — після кільканадцятигодинної невдачної спроби відсунути від влади тамошню військову хунту, яка ту владу захопила була 21 квітня цього року у безкровному військовому перевороті, без попереднього повідомлення і без згоди короля. З посередницькою місією прибув спеціяльно до короля до Риму архиєпископ Ієронімос Котсоніс, православний примас Греції. Після близько чотиригодинної наради з королем Константином у грецькій амбасаді в Римі названий архиєпископ і міністер закордонних справ вернулися до Греції. Коментатори не роблять великих надій на компромісове порозуміння між королем Константином і військовим урядом полковника Ґеорґа Пападопульоса, бо той диктаторський полковник вимагає обмеження в майбутньому ролі короля й права уряду навіть призначити особовий склад королівського двору, а король, навпаки, вимагає повороту до конституційних норм державного життя та залишення на давніх становищах всіх тих, що їх арештовано, притримано чи скинено з їх становищ у зв'язку з королівським виступом проти військової хунти. Військовому урядові очевидячки залежало б на повороті короля з уваги на закордонну опінію, яка вбачає в королеві Константинві ґарантію, що Греція вернеться до конституційного, хоч і зревідованого — ладу та що тамошній режим має леґальні основи. Тому здогадуються, що американський амбасадор у Римі Фредерик Райнгард, який відвідав короля, дораджував йому піти на компроміс і вернутися до Атен.

Летунство ЗДА продовжує важко бомбардувати Північний В'єтнам

Сайґон. — Використовуючи несподівану перерву в поганій під цю пору року погоді, американське летунство впродовж чотирьох днів у другій половині минулого тижня день - вдень переводило важкі налети проти Північного В'єтнаму. В минулу неділю (у В'єтнамі був тоді вже понеділок) бомбардовано знову два летовища недалеко північно - в'єтнамської столиці Ганою, де приміщені літаки совєтського типу МІҐ, т. зв. Кеп - летовище за 38 миль на північний схід від Ганою і Фусієн-летовище за 18 миль на північний захід від Ганою. Вибухи й пожежі на летовищі свідчили про заподіяне там знищення. Відбулись теж летунські бої в повітрі. Американське командування признало, що в суботу совєтські літаки збили один американський джет типу „Ф-4": це був 762-ий з черги американський літак, втрачений над Північним В'єтнамом. Північно - в'єтнамський комунікат твердив, що збито 9 американських літаків. Атаковано теж мости й залізничні шляхи в північній частині Північного В'єтнаму, як також в найближчій околиці Ганою.

В цьому році південно-в'єтнамське командування погодилося — у порозумінні з американським — на скорочену перерву в бойових діях на Новий Рік, латинське Різдво і буддистський Новий Рік. Політична атмосфера — за твердженням американських кореспондентів у Сайґоні — напружена з уваги на посилену пропаґандивну активність комуністочного Фронту Національного Визволення, який свою політичну „плятформу" передав для поширення між усіх членів Об'єднаних Націй.

Австралійський прем'єр Голт затонув під час купелі в океані

Сидней. — Австралійський прем'єр Гаролд Голт, перебуваючи під кінець минулого тижня у своєму літньому домі в Портсі в неділю 17 ц. м. пішов перед пол. з адміністратором сусідньої державної т. званої кварантанної станції Еланом Стюартом на прохід морським берегом. В одному моменті, Голт скинув капці й сорочку, залишившись в купальних штанцях, і пішов купатися. 59-річний прем'єр був дуже добрим плавцем і нурком. Названий вгорі його товариш пішов за ним у воду, але хвиля була для нього за сильна і він швидко вийшов на беріг та стежив за прем'єром. Раптом Голт зник йому з очей. В два-три хвилини після того, коли Стюарт не міг доглядіти Голта, він залярмував прибережну сторожу. Вислані моторові човни і гелікоптери не змогли відшукати прем'єра. В якийсь час побачили з гелікоптера довгого на 10 стіп рекіна, але припускають, що Елан Голт втопився, виснажений надто сильною хвилею. Недавно лікарі перестерігали його, щоб він не напружував себе плаваючи з уваги на послаблені м'язи в раменах і на спині. Родина Гаролда Голта перебувала в часі того нещастя в Кенберрі, але прилетіла на місце випадку військовим літаком до Мелбирну та відтіль автом. Офіційно не відкликано ще розшуків і не проголошено смерти прем'єра, але загально вважають, що дальші розшуки даремні. Обов'язки прем'єра тимчасово виконує віце-прем'єр Джан Мекївен, лідер одної меншої партії, що входить до міжпартійної коаліції, в якій найсильнішою партією є Ліберальна, лідером якої був Гаролд Голт.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ
(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ СЕЛА В УССР

Кореспондент „Молоді України" розшукав серед колгоспного села випускника Полтавського будівельно-інженерського інституту М. Мірошника: „Яка доля закинула сюди інтелігентного хлопчину?" — запитував він сам себе. Випускник наладнав у селі будування нових хат. Ще перед тим в інституті відбулась розмова, з якої видко, що люди бояться стати колгоспниками: „...До кабінету Миколу закликав головний інженер виробничого управління Павло Петрович Ландар.

— Є діло.

— Яке?

— Експериментальне село. Одне з шістнадцяти на Україні. По-моєму, справа цікава.

— Поїду.

— Доведеться стати колгоспником.

— Стану."

Таким „експериментально - потьомкінським" селом стає тепер с. Кошманівка Полтавської области, можливо, для показу туристам: воно складається з котеджів „закарпатського" і „полтавського" типу, клюбу-палацу на 500 місць, ставка, стаціону, спортмайдану, дитсадка, лікарні, магазинів, пляжі на ставку і водної станції з човнами... В будівництво „вкладено вже чверть мільйона карбованців, одна шістнадцята з того, що заплянoвано на п'ятирічку", а таких сіл на всю УССР буде збудовано 16...

КОМУНІСТИ СТУРБОВАНІ СТАНОМ МОЛОДІ

На зборах письменників-комуністів міста Києва виступали різні промвці, і в них відчувалась тривога за так зв. „дружбу народів" та напрямні, якими йде молодь в УССР,: „Літературна Україна" з 12 грудня навела декілька заяв на цю тему, між ними й таку:

„Слово письменників-бійців гартувалося і гартується в запеклому ідеологічному двобої з ворогами, які й сьогодні фальсифікують нашу історію, чинять ідологічні диверсії, намагаються принизити велич наших перемог. Потрібно пам'ятати, що вороги не припиняють брудної пропаганди, під вплив якої іноді попадають окремі нестійкі, незагартовані люди, так звані „скептики". Тож мусимо дбати про, більшість нашої ідейно-виховної робоoти, особливо серед молоді."

ПОМЕР „ПАРТИЗАНСЬКИЙ ГЕРОЙ„ СИДІР КОВПАК

Московські газети коротко повідомили у виданнях з 12 грудня, що 11-го грудня „після тяжкої і довгої хвороби помер депутат Верховного Совєта СССР, двічі герой СССР Сидір Ковпак". Повідомлення про смерть С. Ковпака, який постійно переоував у Києві, підписали ЦК КПСС і президія Верховного Совєта СССР. Про те, що провідник повстанських большевицьких загонів під час другої світової війни С. Ковпак належав до ЦК КПУ, в московських газетах не згадано.

ВШАНУВАЛИ НАУКОВЦІВ ЧИ ПОЛІТИКІВ?

„Будапешт, 11. Ректорові Київського університету ім. Тараса Шевченка академікові Академії наук Української РСР І. Т. Швецю і професорові цього університету С. К. Всехсвятському присвоєно звання почесного доктора Угорського університету імені Лайоша Кошута в місті Дебрецені." („Молодь України" з 12 грудня).

Досі знайдено 16 трупів тих, які згинули у хвилях ріки Огайо, коли завалився міст

Пойнт Плезент, Вест Вірджінія. — 15-го грудня завалився міст на ріці Огайо між стейтами Вест Вірджінія та Огайо коло Пойнт Плезенту. Досі не можна було устаялити скільки особових авт і вантажних возів впало в ріку разом із заваленим мостом, бо авта є глибоко під водою. Не знати також скільки осіб згинули в цій катастрофі. Вдалося знайти у воді досі 16 трупів. Родини подають, що бракує 35 осіб із тих, які під час катастрофи були на мості. Баржі надбережної сторожі з 200-тонновими двигунами шукають по воді за автами. Коли знайдуть глибоко у воді авто, тоді нурці занурюються у воду та стверджують, що вони знайшли. Командант надбережної сторожі Забінски передбачає, що під час катастрофи на мості були 40 особових авт і 17 вантажних. Праця над розшуками утруднена тим, що треба боротися зі сильним струмом води.

Рештки мосту над рікою Огайо у Пойнт Плезент у Вест Вірджінії звисають над рікою, в яку впали десятки автомобілів, що їхали в той час мостом. Причина тієї катастрофи дотепер не відома. Не відоме також остаточне цілком певне число жертв, що згинули в тій рідкій в історії моторового руху катастрофі.

„Тризуб" і „Чорноморська Січ" здобули перемоги, УСК Ню Йорк цінну нерішену

„Тризуб" Філядельфія відбув минулої неділі, 17-го грудня, у Філядельфії мистецькі змагання Американської Футбольної Ліґи із рочестерською дружиною „Лансер", що їх визначила Ліґа в останніх днях тижня. Футболісти „Тризуба" здобули заслужену перемогу 2:1 над сильним суперником воротами зі стрілів Меґля і Пасаче.

„Чорноморська Січ" Нюарк через таку ж несподівану зміну календарця гор розіграла минулої неділі змагання з циклу гор за Чашу ЗДА із Шкотсько-Ам. СК з Карні, Н. Дж. „Чорноморська Січ" перемогла шкотів з рахунком 3:2. Стрільцем всіх трьох воріт для „Січі" був новий змагун Чіфіталлі. До перерви вела „Чорноморська Січ" 3:0, а в другій півгрі шкоти застосували гостру гру і здобули двоє воріт, в тому одні з карного удару.

УСК Ню Йорк виніс з минулонедільної зустрічі із „Б. В. Готче" одну цінну точку, закінчивши ці змагання нерішеною 3:3. В цих мистецьких змаганнях „Великої Десятки" Німецько-Американського Футбольного Союзу спершу вів УСК з рахунком 2:1, а на кілька хвилин перед кінцем німці були близькі перемоги, стараючись вдержати вислід 3:2 в свою користь. Останні і цінні ворота для УСК-у, які вирівняли рахунок, здобув Фіні. Стрільцями інших воріт для УСК-у були: Мек Кулі з карного і Ганнавей з вільного з 16 м.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Ict. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

P.O. Box 346 — Jersey City, N.J. 07303

Греція в крутежі подій

Події минулого тижня у Греції заскочили і греків і цілий світ. В середу 13 грудня король Константин повідомив шефа генерального штабу, що перебирає безпосереднє керівництво збройними силами і задумує перевести зміни в їх командному складі. Водночас він звернувся через радіо з міста Ляриссн до народу й війська, щоб вони підтримали його в його старанні змінити уряд. Король Константин закинув урядові, який постав з військового перевороту 21 квітня ц. р., що він — нелеґальний, бо група військовиків перевела той переворот без його відома та проти його волі, і що його надії на привернення конституційних норм виявились марними, бо військовики при владі плянують стабілізувати в Греції авторитарний режим. Але в той самий день, коли король проголосив це звернення до народу — він утік разом із своєю найближчою родиною і цивільним, насправді титулярним прем'єром Коліясом до Риму. Влада групи військовиків у Греції закріпилась, на місце короля покликано генерала, як віцекороля.

Усі ці події занадто ще неясні, окутані густою мрякою, щоб можна було орієнтуватися в їх кулісах і подробицях. Трудно також провести докладно ідеологічне розмежування між королем Константином і грецькими військовиками, бож власне Константин відсунув був у липні 1965 р. від влади Георґа Папандреу, батька комуністичного професора й парляментарного посла Андреаса, який був закулісовою пружиною інтриґи, що сприяла захопленню влади лівим „народним фронтом", як параваном для комуністів. І тоді король діяв в обороні старшинського корпусу, що його старий Папандреу хотів був „очистити" від усіх одверто антикомуністичних старшин. Однак, з другого боку, трудно схвалювати тактику групи амбітних старшин, які нехтують правопорядком і без відома конституційного монарха насильно усувають леґальний — до речі, правий і виразно антикомуністичний, уряд і захоплюють владу, касуючи конституцію та громадянські права.

А втім, коли пригадати, що Гітлер прийшов до влади леґально, обраний вільними голосами німців у парляментарних виборах, і комунізм запанував би вже в різних країнах світу, хоч би в Еспанії, коли б не військові антикомуністичні перевороти, то й проблема леґалізму в Греції має різні аспекти. Переконливим, наприклад, був у користь перевороту з 21 квітня ц. р. арґумент, що демократія виявилась у Греції слабою і загрожувала анархією, користь з якої мали б тільки комуністи. Але водночас правдою є, що для боротьби проти комунізму треба мобілізувати всі конструктивні сили народу та зорганізованого суспільства, і не можна вести усієї боротьби тільки військово - поліційними методами й диктатом опертої на війську влади. За історичну заслугу військовикам можна завжди рахувати, коли вони встрявають у відносини, які погрожують анархією. Але добро, що його роблять військовики своїй батьківщині, обертається на зло, коли вони не знають, як леґалізувати нову владу і як поставити в можливо найшвидшому часі підвалини під новий правопорядок, який власне й ґарантував би свободу — без комунізму, без анархії, але й без реакційної диктатури.

Також опозиціонери теперішнього військового режиму в Греції признавали конечність змінити ультрадемократичну конституцію, коли виявилось, що вона широко відкриває двері комуністам для інтриґ і підривної акції, наміреної на загирення свободи. Але це якийсь трагічний парадокс, що згадуваний угорі „лівий" Андреас Папандреу відверто пропаґував скасування монархії в Греції та проголошення республіки, і що якраз за правління антикомуністичної військової хунти король мусить втікати на чужину. Можливо, що лідер військовиків, полковник Георґ Пападопульос, має слушність, що минулотижневий виступ короля Константина був нерозумний і зайвий. В усякому разі — він був погано підготований, замало передуманий, занадто поквапний, із шкодою не тільки для монархії, але й для привернення у Греції законної влади. Добра думка про молодого, освіченого й обережного у своїх словах і ділах 26-річного короля Константина у широкому світі захиталась, коли виявилось, що він не знайшов послуху ані в збройних силах Греції, ані в народних масах.

Географічно Греція займає важливу позицію. Тому західній світ, зорганізований в Атлантійському Союзі (НАТО), глибоко зацікавлений у тому, щоб у тій країні панував лад і спокій і щоб комуністи не мали там ніякого значення. Дальші події виявлять, чи переможні грецькі військовики виявлять досить державницької мудрости, яка виправдає їхню амбіцію панувати — з королем або без нього.

„Карпатська Русь" і музейне непорозуміння

Один з діячів „Лемко-Союзу" в ЗДА, написавши в своєму тижневику „Карпатска Русь" ч. 10, що він „с братском любовью і нашим русским духом полетиме на встрічу нашних братов в старом краю", — полетів туди і побував в СССР та в Польщі, щоб написати:

„... Совіты, на руку нацистам по цілому світу, силом обертают, примушуют нашых людей быти украинцами, а не руснаками. Яка то свобода, повічте нам, бо мы таку свободу ні розумієме и нигда розуміти не будемо могли... Мы в Лемко-Союзі за таку свободу не будеме боротися"...

Маючи трохи більше інтеліґентности, карпаторос, як він себе називає, легко побачив би, до чого гне Москва стосовно українців в Україні, помітив би, що й україномовне „Наше Слово" у Варшаві є під повною контролею комуністів, виходить зрусифікованим правописом і т. д. Але той мандрівник помітив щось таке, що дійсно хоч об поли руками:

„Як єст тепер, то не можна о той свободі много ничого сказати, бо тим мы бы помагали украинцам - нацистам в Варшаві и в Прешеві и тут в Америкі і Канаді ширити ненавист против руських людей в Совітском Союзі... Там ніт свободы для нашого народа. Она єст для всіх другых, єст для всіх украинскых наци, котры так много народа знищили в войні і по войні, але зато совітска власть дала им свободу, полну свободу панування над нашым народом в Польші, в Чехословакии, и в самом Львові и його окресностях".

Редакція „Нашого Слова" опублікувала в 42 числі „Відповідь наклепнику з „Карпатской Руси", цитуючи такі його ж еляборати:

„... Там в краю украинскы националисты - бандеровцы, котры тепер урядують у Варшаві в „Нашом слові" и в Пряшеві в „Новом Житью", то тоы украинцы, котры поутікали з Києва, зо Львова и со цілой Украины, там засілися, бо им... (Читачі, протріть добре очі, щоб могли їм вірити! — примітка „Нашого Слова") — дали на то грошы польскы коммунисты и там издают газеты, в якых ширят пропаганду против Руси".

Вся ця нісенітниця, звичайно, походить з того, що музейний „руснак", сидячи за океаном, не вірить в існування українського народу і звик штучно виділяти українські племена, в тому числі і лемків, у „окремий народ", „карпаторосів", „руснаків". Коли ж під час своєї мандрівки зустрівся з українцями, зокрема з лемками (які з дива не могли вийти, чуючи макаронічну російсько-українську „мову" і такі ж макаронічні вислови - думки про „Карпатской Руси"), то був обурений і, як кажуть, намішав гороху з капустою: комуністів назвав бандерівцями, українців з Лемківщини — „родаками", „карпаторосами", „русинами" тощо; полякам приписав, що вони „творят з русинов украинцов, пускают їх на лемков" і т. д.

Музейний мандрівник не помітив в Україні ні русифікації, ні черг, ні того, що у Львові повно насланих росіян, не помітив зачинених комуністами церков... Він помітив лише одно: ніде немає так званих „русинів", забуваючи, що вже давно не існує Австро - Угорської імперії, і український народ має інші проблеми, з н а ч н о складніші від музейних. (лп)

Проф. д-р О. Архімович

БОТАНІЧНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЗМІНИ

В ТЕРИТОРІЯЛЬНОМУ РОЗПОДІЛІ ГОЛОВНИХ КУЛЬТУРНИХ ПОЛЬОВИХ РОСЛИН НА УКРАЇНІ ЗА ОСТАННІХ 50 РОКІВ

За останні 50 років відбулися величезні зміни в розміщенні культурної польової рослинности на Україні. Часто тих змін не помічають, бо вони відбуваються поступово і стають помітними і зрозумілими тоді, коли ми порівняємо сучасний стан речей з більш - менш далеким минулим, а в даному разі з передреволюційним часом.

Наш нарис змін культурної рослинности України пов'язаний не лише з часом, а також і з простором, а саме географічним її розташуванням по зонах, що широкими смугами перетинають територію України. Це відомі Полісся, Лісостеп і Степ. Детальному вивченню природної районізації України багато уваги приділили українські геологи, кліматологи, ґрунтознавці, ботаніки і зоологи. Тут треба згадати таких учених як Павло Тутковський, Борис Лін ч о в, Григор Махів, С. Рудницький, Г. Висоцький, Іван Тесля, Олександер Яната, Євген Лавренко, Олександер Фомін, Володимир Кубійович і ін.

Посівна площа розподілена по території України нерівномірно. Вона зай м а є менший відсоток території на півночі і більший на півдні. Протилежну картину спостерігаємо щодо розподілу лісу: відсоток площі під лісом зменшується в напрямі з півночі на південь.

За час з 1913 по 1965 рік значно змінився розподіл орної площі між окремими категоріями польових культур.

З таких змін треба відмітити зменшення площі під зерновими культурами, які в 1913 р. займали 88.4% посівної площі, а в 1965 році лише 48.8%.

Величезні зміни сталися в розподілі площі окремих представників групи зернових культур. До революції перші місця серед зернових займали ярий ячмінь і яра пшениця. Вони ж були головними експортними культурами. Після революції експорт збіжжя практично припинився і яра пшениця зникла з полів України, а її місце зайняла озима пшениця, посіви якої розширилися в степу. В часи Хрущова значне місце займали посіви кукурудзи на зерно. Після усунення Хрущова кукурузна проблема втратила свою актуальність і площа під нею повернулася до норми.

В розподілі окремих представників зернових культур помічається певна закономірність. Насиченість посівами озимої пшениці та ярого ячменю збільшується з півночі на південь, а посівів озимого жита та вівса зменшується в тому ж напрямі.

Круп'яні культури — просо та гречка — утратили своє минуле значення. Площа під ними збільшується після років голоду на Україні або після загибелі великої площі під озиминою.

У гірських місцевостях Карпат із збіжжевих культур зустрічаються овес, ярий ячмінь, яре жито і полба під місцевою назвою голомша.

Серед технічних культур в Україні на першому місці стоїть цукровий буряк. До революції Україна була основною базою цукрової промисловости для цілої Російської імперії. Після революції, на підставі стратегічних і інших міркувань, за всяку ціну поширювалось посіви цукрового буряка на схід від України і в так званих нових районах цукрового буряка. Тепер посіви цукрового буряка в Україні становлять трохи менше як половину всіх посівів цукрового буряка в СССР. Приблизно половина площі під цукровим буряком лежить поза межами України.

Серед прядивних культур на першому місці стоїть льон - довгунець, або довжик, як його називають у деяких місцевостях Полісся. Найбільші площі під льоном-довгунцем знаходяться в Житомирській, Чернігівській, Львівській областях, на Волині та в північній частині Київської области. Друге місце серед прядивних на Україні займають коноплі. В протилежність до льону-довгунця; більша частина конопель розташована не на Поліссі, а в Лісостепу і в Степу.

Третьою прядивною культурою на півдні України і в Криму був бавовник. Один час бавовник зайняв перше місце серед інших прядивних культур на Україні. Пояснювалося це тим, що в той час була величезна потреба на сировину для вироблення вибухових речовин.

Але кліматичні ум о в и Півдня України несприятливі для одержання сталих урожаїв, а в холодні дощові роки не одержувалося ніяких урожаїв. Навіть в сприятливі роки врожай бавовни в Україні був у чотири рази менший, ніж у сприятливих для культури бавовника районах Середньої Азії. Коли совєтській владі вдалося налагодити виробництво достатньої кількости бавовни в Середній Азії, посіви бавовника в Україні цілком припинено.

Серед олійних рослин в Україні перше місце займає соняшник. В совєтськ о м у імперському пляні обов'язок постачання соняшнико-

(Закінчення на ст. 7-ій)

УКРАЇНСЬКИЙ І УКРАЇНСЬКО-МОВНИЙ

Київський журнал для піонерів, тобто дітей середнього віку, „Барвінок" виходить українською мовою накладом у 370 000 примірників. Та ж сама редакція редаґує і „Барвинок" — нібито український журнал російською мовою, також для українських дітей в Україні. Коштує одно число такого багатокольорового видання на 24 сторінки лише 10 копійок — 10 центів, а річна передплата всього 1 карбованець 20 коп. Як і всі інші видання в Україні, журнал має сприяти вихованню дітей - школярів у комуністичному дусі. Про Леніна, як вождя народів, червону зірку, прапор тощо пишуть навіть у журналі „Малятко" — для дошкільників . . .

Найновіше число „Барвінку" у нас на столі. Що ж прочитає принаймні о д и н мільйон українських дітей у цьому, 10-му числі? „Петроградський хлопчик", з підзаголовком „Маленький більшовик", О. Копи л е н к а, „Лампу з зеленим абажуром" Б. Раєвського, про Леніна — переклад з російської, з таким підзаголовком, як „Штопані пан ч о х и"; вірш „Як працює ріка" В. Фетісова — переклад з російської, уривок для прикладу:

.. В діловому клопоті
Ринула на лопаті,
По мереживу дротів
Струм гарячий полетів,
Рушив трактором на ріллі,
Подоїв корів у артілі,
Сталь зварив, змолов зерно,
В телевізор дав кіно...

Далі на розвороті „Барвінка" — вірш „Ми жовтенята", у яких „сяють на грудях зірочки малі", бо „півстоліття світять людям зорі ті, що на Кремлі" . . .

Оповідання Н. Ходзи „Ялинка" про Пушкінський палац переклала з російської І. Лімонова, але не все — вірші подані в оригіналі: „Вставай страна огромная силой тьомной" і т. д.; оповідання „Троє хлоп'ят біля воріт" В. Панової про наркома Луначарського, переклад з російської мови, а в кінці „Ленінградський палац піонерів". Число в основному присвячене . . . Ленінградові. Єдиним читабельним матеріялом у числі є кострубатий вірш В. Ладижця „Вийшла зірка", та й він переобтяжений такими льокалізмами, як „звори", невідомою назвою гори „Вокуй" у Карпатах, і що ще гірше — скерований не на розвиток у дитини допитливости, любови до рідної природи, бажання мандрувати, пізнавати довкілля, а на залякування дитини:

Мандрував би дні і ночі,
Хоч мені лиш вісім.
Я пішов би... Та не хочу:
Бродить вовк у лісі.

Цього місяця закінчується Двомісячник украінсь к о ї книжки, проголошений ОПДЛ. Але ми, на відміну від дітей, повинні чітко розрізняти українську книжку чи журнал від українськомовної совєтської дитячої книжки чи журналу. Про це попереджає нас і сам київський „Барвінок". (лп)

НА МЕДИЧНІ ТЕМИ

Редаґує: Д-р Михайло Данилюк

ХВОРОБИ СЕРЦЯ

II

Уявімо, що хтось перев'язав собі міцно дротом руку. За годину рука спухне і почне немилосердно боліти. За дві години така людина вже потребуватиме проти болю наркотиків. За три години починають відмирати тканини долоні і пальців, а за шість годин починається ґанґрена. Все це наступає внаслідок припинення доступу крови до долішньої частини руки.

Подібне буває і при ударі серця, або т. зв. коронарній тромбозі.

Властне, удар можна витворити штучно, перев'язавши вінцеву артерію, і так часто роблять в наукових цілях у дослідних ляборатоpіях на тваринах. У житті це відбувається так, що вінцева артерія серця раптом замикається згустком крови.

Вінцева артерія — це велика судина, яка має дуже багато розгалужень, що оповивають усе серце. Коли тромбоза виникає на початку артерії, тобто коли доплив крови до серцевого м'яза припиняється повністю — людина гине. Коли ж такий згусток витворюється в одному з розгалужень артерії, тоді лише та частина м'яза, яка користується цією частиною артерії, переходить у стан пошкодження. Доплив крови до цієї частини припинено, м'яз у цьому місці пухне, сильно болить і згодом починає відмирати. На цьому місці може витворитись постійна кволість, але воно може також повністю зарубцюватись, зажити і виконувати працю далі. Часто воно навіть проростає новими галузками вінцевої артерії.

Згусткові крови, що замкнув артерію, допомагають „розпуститись" з помічччю відповідних ліків, які, популярно кажучи, „розріджують" кров, тобто обнижують силу її зціплювання.

Як і у випадку перев'язаної руки, людина відчуває сильні болі. Біль у грудях — це основний симптом, який супроводить тромбозу. Цей біль може з'явитись несподівано при раптовій тромбозі, але може проявитись також і перед нею: внаслідок склеротичних змін у вінцевій артерії, яка не пропускає достатньої кількости крови. Цей процес, який часто називають „анґіною пекторіс" або стенокардією, відчува ю т ь люди особливо при фізичному напруженні — швидкій ході, бігу, несенні тягарів, перепрацьованні і т. д. Біль з'являється якраз посередині грудей, часами переноситься в ліву руку, але никне при відпруженні. Його може спричинити також сильне поденервування. Але тому, що він ніби проходить — люди часто його іґнорують. І в цьому основна помилка, бо рання перевірка та лікування часто можуть запобігти цій дуже поважній недузі, тобто остаточ н і й тромбозі артерії.

Часами людина не зазнає особливого болю, але при фізичному напруженні відчуває „задуху", їй тисне в грудях, бракує віддиху. Коли процес триває, згодом такій людині важко дихати вночі, навіть у ліжку, вона починає кашляти, задихатись, врешті запримічує, що в неї підпухають ноги, і вона раптом починає прибирати на вазі.

Тут процес інший: серце почало відмовлятись працювати, як „помпа". Звужені або розширені серцеві вентилі, особливо лівої сторони, не пропускають через свої отвори достатньої кількости крови або, пропускаючи її, відливають якусь частину назад. У зв'язку з цим малий біг крови через легені застоюється. Це дає лишнє навантаження легеням, вони набрякають, витворюють застій, і людині „бракує повітря", вона задихається. Коли ж процес перенесеться далі на великий обіг крови — набрякає печінка, інші органи, а згодом і ноги. Це — застій у системі кровоносних судин, який спричинює накопичування води в тканині. Він виникає внаслідок пошкодження вентилів серця або кволости серцевого м'яза, який не здібний переганяти потрібну кількість крови.

Набирання ваги—це власне відложена вода, задихання — це набрякання легенів, „голод" на свіже повітря — це надмірна кількість застояної крови, яка не приносить тканинам організму достатньої кількости кисню. Серце тоді, щоб надолужити потребу — починає посилено працювати, і це приводить до його поширення. Шум у серці — це наслідок поганого протікання крови через вентилі, і його лікар звичайно легко виявить стетоскопом. Рід же шуму, його місце в серці, часто скажуть, який саме вентиль пошкоджений і яке його пошкодження.

Деякі пошкодження вентилів сучасна медицина усуває операціями або відповідними ліками. Після унормування роботи серця величина його часто повертається до нормального стану. Обіг крови поліпшується і всі симптоми никнуть. Але це далеко не завжди означає, що людина вилікувана. Майже як правило така людина потребує нагляду і певних ліків протягом усього свого життя. Постійна контроля, виконування всіх вказівок лікаря, втеча від знакурства, утримання організму в доброму порядку, пильнування своєї ваги, реґулювання праці, напруження і відпочинку — це ті основні „рецепти", які забезпечать людині з хворим серцем нормальну довжину життя.

Одначе, ряд хвороб серця цілком не пов'язаний ані з тромбозою, ані з пошкодженням вентилів чи кволістю м'яза, що витворилась від тих недомагань. Часто серце просто „зношується". Подібно, як деякі люди погано бачать чи чують ще в молодому віці, так і серце у деяких людей завчасу стає кволішим. Склеротичні зміни у вінцевих артеріях, високе тиснення крови, серйозні інфекції, надмірна вага та інші причини можуть привести до недуги серця. Але завжди, яка б хвороба серця не починалась, вона має неодмінно два симптоми: біль у грудях і брак повітря із задиханням. Ці два симптоми або й один із них повинен завжди завести людину до лікаря. Варто пам'ятати, що найкраще лікування недуг серця — це запобігання, контроля і радше підозріння, аніж занедбання.

Згадані проблеми далеко не вичерпують усіх серцевих недуг. У майбутньому ми ще будемо до них повертатись.

СВІТОВИЙ КОНГРЕС ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ

Проф. д-р Ю. Бойко

ДУХОВИЙ СТАН НА УКРАЇНІ ТА НАША ЕМІҐРАЦІЯ

(3)

Наклад у 50 чи 100 тисяч для української книжки рідкий, тоді як російська пропаґандивна макулятура захаращує книжковий ринок сотнями, а то й мільйонами примірників.

„Паперу!" — від років лунає невмовкаючий зойк українських письменників, але Москва має олив'яні вуха до цього розпачливого крику.

А книготорговельна мережа? Не випадково загніздилися в ній зубри російського шовінізму й систематично, пляново просувають російську книжку й ховають українську.

Про це всі знають, усі говорять, протести прориваються раз-у-раз на сторінки преси, і все ж таки могутня рука партії боронить російського шовініста у системі книготоргівлі.

Нині на Україні видається 71 журнал республіканського значення. З цієї кількости тільки 44 з'являються українською мовою, а 27 російською. До кількох сотень російських журналів, що сунуть на Україну, додано ще й ці 27.

Якщо придивитися до характеру журнальної продукції, то побачимо, що, наприклад, медицина майже не має для себе фахових журналів українською мовою, а важка промисловість взагалі не має. Русифікаторам важно, щоб лікарі, які широко контактуються з масами, не знали української термінології й говорили з пацієнтами по-російськи. Колонізатори потребують, щоб український інженер, безпорадний в українській термінології, русифікував українських робітників. І якщо українська термінологія з багатьох ділянок знання все таки сяк-так розвивається, то за це маємо бути вдячні ініціятиві й сміливості поодиноких осіб.

А мова українських дикторів у київському радіо! Коли вони говорять, ви не раз відчуваєте з їхньої вимови, що для них українська мова — „иностранный язык".

А фільм? Візьміть, наприклад, „Киянку". Яка штучність у мові, безбарвність, невиразність!

Мовознавці на Україні констатували, що хоч уже десятки років з української абетки викреслено літеру „Ґ", все таки у багатьох словах, таких, як „Гринджоли", фонема „ґ" уперто зберігається. Але літери „ґ", все таки у багатьох словах, таких як „гринукраїнській.

Проти російського правопису чужоземних прізвищ в українськім письмі починають протестувати наші мовознавці на Батьківщині. Так, у мовознавця Русанівського читаємо: „. . . треба писати Гейне, хоч в німецькій мові вимовляється Гайне, „Нейє Цейт", хоч вимовляється „Нойе Цайт" і тому подібне. Це все одно, що написати, йдучи за англійським правописом, не Шекспір, а „Шакеаспеаре". На жаль, ці протести занадто мляві.

Перешкоджає українським мовознавцям академік Білодід, який „ради лакомства нещасного" прийняв теорію „двох рідних мов". Деякі українські діячі, що їх життя винесло на чоло, не наважуються протестувати проти русифікації з конкретними вимогами до уряду. Ось, приміром, протест Олеся Гончара на V з'їзді письменників: „В силу певних умов рідна мова часто опиняється в становищі гіршому, ніж іноземна."

Оці вже бідолашні „певні умови" з такою клясичною туманністю окреслені! Протест Гончара закінчується проханням ужити, як він каже, „авторитетних державних заходів." Протестує на цьому ж таки з'їзді проти русифікаторської політики і Новиченко. Але його протест проти статті російського шовініста К. Зелинського нагадує нам ґалянтність кавалера епохи Рококо, який уклінно схиляється перед вельможною дамою.

Та є на Україні й люди, що, борючись за права рідної мови, жертвують становищем, сім'єю, свободою. Такими є мужні в'язні совєтських кацетів: філолог Каранський, маляр Заливаха, колишній інструктор обкому комуністичної партії у Львові Осадчий, поет Масютко, ще не заарештований І. Дзюба і багато інших.

Подамо до відома хоча би витяг із промови підсудного Михайла Гориня на закритому засіданні суду. Посилаючися на твердження совєтських публіцистів, що російську мову в усьому СССР визнали собі за рідну 10.2 мільйона не-росіян, він гнівно й з презирством говорить: „Чи слід цим фактом пишатися? Чи не слід дослідити причини, які породили тип громадянина, а вірніше людину без роду і племени, для якої „всьо равно какой язык". Сьогодні українська мова, а завтра російська, а згодом з такою ж легкістю можна переключитись на англійську чи німецьку. Мені огидний тип такого безбатченка".

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

РІК IV Листопад - Грудень 1967 Ч. 9/66

Лука Луців

ІВАН ФРАНКО ПРО СУСІДІВ УКРАЇНИ

Знаємо, як Франко відносився до Польщі й Московщини в поезії, що стала одним із гимнів українських, „Не пора, не пора, не пора москалеві й ляхові служить". Українські франкознавці під російською займанщиною з радістю пишуть про те, як ставився Франко до Польщі. Вони пишуть до „польської шляхти", хоч ми знаємо, що Франко вкінці переконався в тому, що і польські робітники і соціялісти йшли одним фронтом із шляхтою проти українського народу.

Та треба пригадати, що Франко закликав українців „не служити і москалеві". Про те, як старалися знищити Україну три її сусіди: татари, поляки й москалі, розказує Франко в казці „Як русин товкся по тім світі", яка по - польськи друкувалася в журналі „Рух" 1887 р., а по - українськи в газеті „Хлібороб" в 1891 р. Ця казка - сатира зачинається так:

„Русин умер. Про це не було ніякого сумніву. Секція його тіла, доконана його лікарями, виказала навіть причини, задля яких він мусів умерти. В протоколі не промовчано навіть, що секції доконали ті самі три лікарі, що за життя лічили його, пускали йому кров, виривали зуби й вирізували всякі шкідливі нарості, поки не вмер". (І. Франко. Двадцятитомова збірка творів, Ню Йорк, том III, ст. 307).

Душа русина була при своїм тілі, і чула, як три лікарі хвалилися тим, як то вони старалися про те, щоб їхній пацієнт якнайскорше помер. Один лікар ствердив: „Крепкий був хлопиця, — сказав один лікар, — погляньте, колеґо, які в нього кості, які м'язи, які груди, як у Геркулеса! Я й не думав, що так швидко переможемо його своїми ліками".

Найбільше заслуг за знищення України приписував собі протомедик, який критикував своїх колеґ за недоцільне „лікування", (нищення) України. Один лікар лікував русина „тільки на Він нумерікам" (на „силу кількости"), хотячи знищити пацієнта за допомогою спущення крови, насильного прочищування і т. п. Цей „лікар" — це татари.

Другий лікар лікував русина на „Рабієс гайдамаціка" („гайдамацька біснуватість"). Але цей спосіб нищення України не мав навіть такого наслідку, як татарський, бо ж татари все ж таки винищували українців, забирали їх в полон та вбивали на місцях, а поляки, як твердить протомедик, „спускали пацієнтові кров і рівночасно очищували її, давали йому рвотного, й рівночасно побуджували його апетит". (309)

Найліпшу діягнозу і найуспішніший спосіб нищення України застосував протомедик — як виходить із тексту цієї сатири — москаль. Зазначуємо, що сам Франко пояснив, кого він розумів під цими лікарями, які руйнували Україну: „Не потребую, здається, давати вияснення, що ця алегорія говорить про руйнування України трьома сусідами: татарами, поляками й москалями". (III, ст. 309).

Протомедик — москаль „звернув головну операцію не проти тіла, а проти душі". Він використав татарську діягнозу винищування українців і нею нищив самих татар; польську методу „гайдамацької біснуватости", хвалиться москаль, обернув проти самих поляків „у відповідній хвилі", і так „ані одна, ані друга не шкодила москалеві ані крихітки" (ст. 310).

Протомедик - москаль застосовував до знищення України свою власну й успішну методу:

„Я головною підвалиною його життя признав „Індепендентіям суммі позітам" („В найвищій мірі розвинена незалежність"), звану також „Манія автономіка" („Манія до автономії, самоуправління") — і проти тої чисто психічної хвороби звернув я ввесь апарат також психічних способів, поки його душа не стратила віри в своє власне існування і нарешті таки не покинула цього велетенського тіл и щ а" (ст. 310).

Для кожного ясно, як дивився Франко на ворогів України, і хто, на його думку, вірив, що йому вдалося „доконати вдову сиротину", бо Франків герой ожив, його не прийняли ані до пекла ані до неба. Бог не прийняв русина до неба, бо „на рай заслуговується не множеством терпіння, а множеством добрих вчинків". І так русин вернувся на землю і „вміє цінити своє нове життя, бо знає, в чім його сила" (ст. 324).

Деякі підсовєтські франкознавці навіть не згадують про цей Франків твір. Є. Кирилюк в новій праці про Франка з 1966-го року пише про казку „Як русин товкся по тім світі", але пропускає про „лікувальні м е т о д и трьох лікарів" і не згадує про того протомедика, який гадав, що йому вдалося знищити Україну, знищивши в неї віру у власні сили.

Та як Кирилюк може писати про московського протомедика, коли комуністичний російський протомедик послуговується від 1917-го року всіми тими „лікувальними" методами, про які згадує Франко майже 80 років тому і якими його працур нищив татар, поляків і українців. Кирилюк ось так оцінює цю Франкову сатиру-казку: „У казці піддано сміливолу сатиричному висміянню всі релігійні уявлення, весь несправедливий соціяльний лад і показано безсмертну силу народу" (ст. 343).

А що сталося з лікарями, головно з „протомедиком", про це Кирилюк мовчить, але має відвагу кричати, що „буржуазні націоналісти" — „спотворюють" твори Франка.

В написанім в 1896 р. оповіданні „Чиста раса" Франко зайняв становище і до південного сусіда України — Угорщини, показуючи, як мадяри дивилися на наш нарід, над яким вони панували. У вагоні поїзду, що йшов із Будапешту, їхав мадярський шляхтич, який називав „словаків та руснаків приблудами і справдішньою диччю", вихваляючи при цьому угорських робітників. Він хвалить мадярський нарід і каже, що „хто мадярський патріот, той мусить бути поступовцем" (VI, 49).

Його товариш подорожі побачив українських селян, які їли „чорний, як земля хліб" та „робили враження якихось полудиких кочовиків, що попали в цивілізований край, де все для них чуже, все страшне й несамовите, все грозить їм загладою". Він спитався оцього мадярського „поступовця", що це за люди, і дістав відповідь:

— Це наші готентоти. То некультурність, одна некультурність і нічого більше!

— Значить, вони вільні горожани?

— Алеж розуміється!

— Вільної угорської держави, — цідив я далі з притиском на кожнім слові (ст. 50).

Мадярський шляхтич пізніше ось як висловлювався про тих українців, яких називав був „вільними горожанами угорської держави":

„Це інша раса, дика, неспосібна до цивілізації, вимираюча, мов американські індіяни при зближенню европейців. До тих руснаків ніякий поступ не доходить, їх ніякий розвій не доторкається, над ними страчена всяка культурна робота. Вони мусять вигинути та й годі" (ст. 59). Цей представник Мадярщини твердив, що мадяри „не мадяризують руснаків", бо „мадяризування, це значило б мішатися з ними, це був би найтяжчий злочин, поповнений на мадярській нації, на чистоті її раси. Мішатися з тим безхарактерним, індолентним некультурним народом, це ж підкопування нашої власної будуччини" (ст. 59).

Заце цей пан З. бачив у мадярській расі „розмах і силу росту" та вихваляв „расового мадяра" — свого слугу Яноша, який, як виявилося пізніше, був звичайнісіньким бандитом і замордував свого пана, пограбувавши його майно. Оцей герой „Чистої раси" — це пізніший гітлерівський расовий нацист, якого Франко змалював вже в 1896 р. Цей расист засуджував усякі народи, в тому і український, на „вимирання... Чим швидше вони вигинуть, тим швидше Угорщина буде могти йти наперед" (ст. 60).

Історія сильно закпила собі з авторів мадярської шовіністичної політики, та звільнила українців з-під опіки тих, що вважали себе за людей „чистої раси".

*) Уривок із більшої праці під заг. „Іван Франко — борець за національну і соціяльну справедливість", яка друкується у Видавництві „Свобода".

Пам'ятник на могилі Івана Франка у Львові (Фото цього пам'ятника, створеного сл. п. скульптором Сергієм Литвиненком, публікуються й далі в совєтських виданнях без будь-якої згадки про те, хто був його автором)

В Австралії закінчився Тримісячник української книжки

Нюпорт, Австралія (Д.Н.) — Українська Центральна Шкільна репрезентація за підтримкою СУОА проголосили липень - серпень 1967 р. місяцями поширення українського друкованого слова. Але тому, що цього року відзначаємо 10-річчя Двомісячників в Австралії, це було продовжено ще й на вересень, щоб ширше охопити поширенням рідного слова всі місцевості, де живуть українці.

Отже протягом Тримісячника було продано 2429 книжок та журналів на 2453 доляри. Найбільше поширено у Вікторії — 678 видань на 1882 доляри. Далі йдуть Новий Південний Велз — на 1296 дол., Півд. Австралія — 640 видань на 554 дол., Квінсленд — 181 вид. на 266 дол., Тасманія 73 вид. на 104 дол., Зах. Австр. 42 вид. на 76 дол., АЦТ (Канбера) — 45 вид. на 75 дол.

Аналізуючи видання та проведену працю, треба зазначити, що із 2429 проданих видань 1006 припадає на продані журнали та зібрані передплати. Цікаво глянути, скільки ж поширено з допомогою Громад, організацій, кольпортерів тощо. Підрахунки дають на це питання таку відповідь: Пласт — на 890 дол., школи — на 852, Громади — на 712, кольпортери — на 814, СУМ — на 104, Союз Українок — на 25. До речі, мельбурнській осередок СУМ звернувся з проханням провести поширення книжки і преси в листопаді. Тому наслідки їхньої праці будуть подані пізніше.

Відгукнулись на наш заклик багато людей і товариств та організацій. А як багато Громад та їх філій, а також організацій щороку відгукуються на голос рідної книжки . . . мовчанкою! Не відгукнулось цього разу багато шкіл, організацій, зокрема сумівських, жіночих, студентських тощо, дарма, що так ми станемо перед повільною духовою смертю. Багато могли б допомогти наші священики, коли б хоч раз сказали під час Двомісячника тепле слово до своїх вірних на тему рідної книжки та мови, яка поволі вмирає в серцях наших дітей і молоді...

Закінчуючи, висловлює м о щиру подяку всім, хто відгукнувся й виконав свій патріотичний обов'язок, придбавши собі або поширивши певну кількість книжок, чи зібравши передплату на нашу пресу! Велика подяка й кольпортерам та зокрема панові В. Фокшанові, що вже багато років постачає нашу спільноту й кольпортер і в повноцінним нашим друкованим рідним словом, даючи ще й відповідну знижку під час Двомісячників. Хочеться вірити, що наступного року відгукнуться всі наші Громади й організації, бо без рідної книжки, без школи, без наших газет і журналів, що систематично приносять нам цікаві новини й повідомлення з усього світу, життя наше занепаде. А тим часом, перший СКВУ постановив всіляко його розвивати.

80-ЛІТТЯ ПРОФ. О. ГРАНОВСЬКОГО

З ініціятиви Ювілейного Комітету 26-го листопада в Міннеаполісі відбувся святочний Ювілейний Бенкет для вшанування 80-ліття професора доктора Олександра Неприцького - Грановського, визначного науковця, високопатріотичного поета і невтомного суспільно - громадського діяча, який печаттю свого творчого духа позначив формування кількох ґенерацій українських патріотів в Злучених Стейтах Америки і в Канаді.

Почесний Комітет очолював проф. д-р Богдан Гнатюк, а головою Ділового Комітету був Василь Станиславів (голова 32-го Відділу ОДВУ). Тостмайстер бенкету був Михайло Каркоць.

Прекрасну святочну промову, виголошену сином тієї ж прадавньої Волині, сином якої Ювілят — професором Ю. Пундиком, — доповнено так само глибокозмістовними і багатомовними привітами, надісланими з України й країн нашого розселення у широкому Вільному Світі.

Між іншими, Ювілята привітали голова Проводу Українських Націоналістів Олег Штуль - Жданович, ген. М. Капустянський, о. д-р Василь Кушнір, проф. Олександер Архімович (УВАН), проф. д-р Роман Смаль - Стоцький (НТШ), ред. Ол. Бойків та багато - багато інших з усіх країн українського поселення.

Привіт від Українського Народного Союзу підписав Й. Лисогір, гол. предсідник.

„Змістовним доповненням до святочної доповіді був привіт Голови Української Національної Ради д-ра Я. Маковецького, який передав особисто привіт Ювілятові від Проводу Українських Націоналістів.

Зворушливим був виступ вілята, який оповів про його рідні Бережці недалеко від славної Почаївської Лаври та про сильвету Зруйнованого Замку, який досі височить на сторожі невмірущих заповітів тої прадавньої частини Землі Української, яка своїм духовим „молоком" вспоїла нашого сьогоднішнього Ювілята.

Мистецька частина програми складалася з орації проф. Олександри Костюк, яка разом з деклямаціями пань Ольги Остапчук і Неоніли Пачковської творила органічну цілість — в мистецький спосіб характеризувала постать Ювілята - поета.

Сольоспіви Ліди Курилко й Оксани Мірзи викликали заслужені рясні оплески публіки, а виступ бандуристок — трьох сестер Галі, Тані й Елі Вовків — був дійсно символічним акордом наших традиційних бандур в молодечих руках, які завжди були, є і будуть запорукою, що шлях, торований О. Грановським і його поколінням — буде шляхом всенародним і п е р е м о ж н и м.

М. М.

КОНФІСКУЮТЬ РУКОПИСНІ ЗБІРКИ ПОЕТІВ З УССР

Мюнхен. — У найновішому 12-му числі з грудня 1967 року журналу „Сучасність" надруковані спогади Віри Вовк про її поїздку в УССР. У кінці спогадів авторка розповідає, що на летовиці в Києві у неї були відібрані рукописні збірки „від молодих поетів Воробйова, Кордуна та Саченка, і ще промови міністра освіти про стан шкільництва на Україні. Забрано їх на летовищі тільки тому, що вони, мовляв, „ще не друковані". До того зникла остання збірка Драча з його присвятою".

Відзначено 60-ліття Івана Багряного

(О. К.). — 3 грудня стараннм Святкового Комітету у співпраці ОДУМ-у, Товариства Сприяння УНР, УРДП, і ДОБРУС-у влаштовано в Шикаґо вечір, присвячений 60-літтю Івана Багряного, відомого українського поета, письменника, публіциста, маляра та політичного діяча. Успішний вечір, що відкрив Іван Лисенко, відбувся в переповненій залі церкви св. Володимира.

Змістовну промову про творчий шлях Івана Багряного прочитав віце - президент УНР Микола Степаненко, один з близьких працівників і друзів Івана Багряного в партії УРДП. Мистецьку частину вечора, яку провадила Галина Грушецька, виповнили виступи мистецьких одиниць ОДУМ-у.

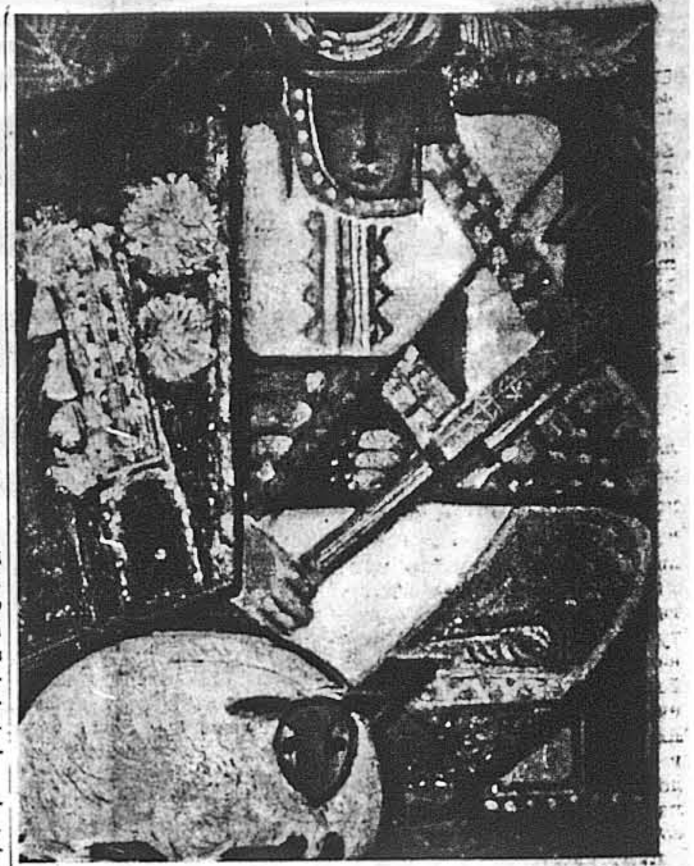
Струнна оркестра ОДУМ-у під керівництвом Анатолія Луппа виконала „В'язанку українських народних мелодій", а жіночий вокальний ансамбль одумівок у супроводі оркестри просп і в а в „Гимн української молоді" до слів Багряного. З деклямуванням та читанням творів Ів. Багряного виступали Валя Пошиваник, Валентина Дзюбинська, Дмитро Грушецький і Петро Лисенко.

На закінчення мистецької частини ансамбль бандуристів ОДУМ-у в кількості понад 30 осіб під керівництвом Анатолія Луппа виконав пісню до слів Б. Лепкого „Журавлі" та „Пісню про Тютюнника", слова Багряного. Солістами були Дмитро Грушецький і Володимир Котенко. Увесь прибуток з вечора Івана Багряного призначено на видання його творів.

Зараз після мистецької частини в домі ОДУМ-у відбулася зустріч з віце - президентом М. Степаненком, який дав вичерпні відповіді на ряд запитань, що стосувалися діяльности Державного Центру, Світового Конґресу Українців, участи в ньому демократичного бльоку, про відсутність в президії СКВУ осіб з Великої України та ін.

ДО 75-ЛІТТЯ ЗЛІКВІДОВАНОГО ДРАМАТУРГА

„Культура і Життя" з 10 грудня відгукнулась на 75-ліття зліквідованого Москвою драматурга Миколи Куліша статтею „Заповіти самому собі", в якій скоромовкою збуває його смерть, без подання дати, місця та причин. У статті наводиться фантазування Г. Юри, нібн М. Куліш говорив йому, що створені п'єси автора не задовольняють, що він хоче зазирнути у майбутнє", себто . . . в комунізм. У статті повідомлено, що „можливо вже назавжди загублено розпочаті М. Кулішем „Начерки та розмисли", де він виклав свої думки про мистецтво". Газета критикує такі п'єси: „Хулій Хурина", „Народний Малахій" „Мина Мазайло", зате підносить вгору . . . „Комуну в степах" і „97" — найслабші твори драматурга.

Едвард Козак: „Вівчар"

Микола ЩЕРБАК

УКРАЇНІ

Україно, ти вже не без щастя,
Скільки б не було жалів-скорбот,
Хрест осяяв мужній твій народ —
Із небес ти прийняла пригастя.

Україно, ти не без героїв,
Хто б не ніс тобі неволю й бран,
В тебе кожний стане, як Богдан —
Міць і сила волелюбних воїв!

Україно, ти вже не без роду,
Яка б доля не була гірка,
Ти дала Шевченка і Франка —
І прозріння, й гордощі народу!

29 жовтня 1967

ОДУЖАННЯ

Земля в гарячці. Туга й безнадія.
І горе ятрооке, і сухий відгай.
Упало сонце — промениста мрія —
За тліючий, тривожний небокрай.

Прип'ята ніг важкими ланцюгами.
У полі віє снігом круговерть
І стугонить замерзлими ногами
Кирпата свашка — смерть.

Життя пішло, ненаге крутояром . . .
Ні, ні! Не все в непам'яті, не все ще тлін!
Ти оживаєш Крутами й Базаром,
Підводишся з колін!

29 жовтня 1967

Гнат О. ДІБРОВА

ДЗВЕНЯТЬ КОРОНИ . . .

Дзвенять корони барвозорі . . .
(Минула ще одна весна)
І кожний лист в коронним хорі, —
Як нота ніжна і сумна.

Тремтять краї, як пишні вії,
Зоріє день, зоріє синь . . .
У сяйві деннім вітер віє,
Торкає срібло павутинь.

І рій думок, — як листя долі,
Про рух буття, про час, про мить,
Про те, як все в живому колі
У вічність тягнеться стримить . . .

1967

Міра ГАРМАШ

ЛИСТ

(Для Л. Л-к)

Ти красу її забрала у запілля,
Руту-м'яту, материнку-зілля,
Жайворонків спів, хвилясте жито . . .
(Хоч потоптано його, не вбито!)
Пахощі її щодня співаєш,
Нею збайдужілих причащаєш,
То ж чому би нам і не зустрітись,
Як однакові. її ми діти?
В нас цікавого було б багато
І про сірі будні, і про свято . . .
Для байдужих — кам'яна статуя,
Та для Тебе — все тепло знайду я.
Приїжджай, сестрице невідома,
Скарби всі відкрию Тобі вдома.
Переглянеш в мене бібліотеку
І картини, що прийшли здалека.
У холодні вечорі похмурі
При вогні пограєм на бандурі,
А в неділю поплием в затоки,
Де виводяться пташата бистроокі,
Де чубаті чаплі, каченята,
Де — сховалася весна крилата.
Ми вітрила спустим лопітливі,
Ми по плесах пройдем як по ниві.
Що ж, приїдеш? Тут моя адреса:
То ж сідай чимшвидше на „колеса".

2 квітня, 1967

Антін Малюца

ЗЕНОН ОНИШКЕВИЧ

(Перші розділи майбутньої біографії)

I

Ніде правди діти, але більшість українських мистців малярів у Вільному світі, і молодших і старших, тримається своєрідного реалізму широкого і мальовничого, досить спонтанного і дуже суб'єктивно - настроєвого. Є між ними майстри старшого покоління, що довели цей малярський реалізм до високого звучання — так щодо сили виразу і якости естетичних переживань, — є між ними великі кольористи. Але загал мистців цього напрямку йде по лінії невеликого опору, задоволяється свобідним малюванням невибагливих краєвидних мотивів, неозначених форм, приємних настроїв та заспокійливих, нехвилюючих, неконтроверсійних змістів.

Молодша малярська братія, вихована в часах беззастережного панування „ташизму" та абстрактного експресіонізму, задоволяється вільним, не дуже то дисциплінованим малюванням нескладних експресійних експериментів. По деякому часі, коли по роках заникає колишня шкільна виправка, це переходить у мальовничий менш - більш реалізм, досить на перший погляд подібний до малювання колег старшого покоління. Кілька блискучих винятків підкреслює загальне правило.

Щож, одні і другі і ті виховані в Києві, у Львові, Варшаві чи Парижі колись, а тепер в Америці — брали зі свого „духа часу" те, що відповідало характерові їх талантів та вимогам їхніх смаків. А може це складніша проблема соціологічна та культурно - історична, нею треба б поцікавитися окремо: але загальний образ мистецької нашої дійсности, як загального тла, від цього не зміниться.

II

Зенон Онишкевич вже від своїх студентських років не ішов по лінії найменшого опору, за духом часу і модою, що панувала в американських мистецьких школах, ані за уподобаннями більшости українських мистців, ні смаками громадян старшого покоління. Отже не шукав найновішого т. зв. останнього слова мистецького розвитку, а основних і підставових чітко окреслених реальних форм, впевненого рисунку, кольору такого, щоб — мовляв — його самого переконав. Словом, шукав такого зображення речей, в яке міг би сам повірити, що воно саме таке, як він малює, а не ефектовного і припадкового, конвенціонального правдоподібно і приблизно.

Основною технікою, в якій Онишкевич відбував свої малярські студії, була олійна техніка (олія). В ній він добився своєї першої майстерности.

Негайно по закінченні студій почав сам працювати в акварельній техніці. При своїм знанні рисунку, форми і кольору добився самостійної майстерности в акварелі. Тому в його акварелях немає майже конечних невідхильних запозичень від учителя — бо він їх не мав, — ані конвенційних засобів згідних з духом часу, — бо він їх не потребував. Перший крок перейти від школи академізму на самост і й н и й шлях був удатно зроблений.

Вже на першій самостійній виставці Зенона Онишкевича в ґалерії ЛМКлюбу в Ню Йорку вісім літ тому було видно його консеквентний і впертий реалістичний рисунок, опанування форми зовнішнього світу, складніші та менше використовувані іншими колеґами мотивидів Все те виглядало відсвіжуюче для глядачів, занадто пересичених вільними та часто хаотичними малярськими натяками, або й навіть тільки натяками на натяки у більшости наших мистців.

Але виникала небезпека, що буде робити далі мистець, куди дальше може піти? Бо здавалося, що стоїть в сліпому куті майже без виходу. Дальше уточнювання форми в рямках сучасного мистецтва могло довести хіба ще до переуточнювання, аж до магічного реалізму і сюрреалізму. А до сучасних ідеологій тих напрямків — фройдизму та екзистенціоналізму не було в Онишкевича ані особливої охоти ані хворого смаку. Мистець, здавалося, не пережив молодечої буйности, т. зв. „періоду бурі та тиску". Можна було побоюватися, що в його творчості не знайдеться місця на найважливіший чинник в мистецтві — на уяву.

Та тільки ж доля кидала Зенком не лише з рідного краю через Західню Европу аж до Америки. Побував і в Кореї і в Японії і для нього зміна місця перебування не була проблемою переборювання в собі ментальности повітового землячтва або й парафіяльного патріотизму. Раз він переконався, що може передати в картині все те, що бачить — почав шукати у світі за враженнями, щоб його теж і захоплювали, за такими мотивами, щоб аж віддих тамувало, щоб міг позмагатися з переживаними величинами і високими, та їх зі звичайною своєю переконливістю перенести - на картину.

Вже на другій самостійній виставці в ґалерії ЛМКлюбу було помітно, а не третій було ясно, що мистець в краєвидах з Альп (а згодом з Нормандії) щасливо оминає мальовничу збаналізовану „красивість" - привабливість. Він має свою скалю бачення світу, не модерну вибуялу ані імпресіоністичну нормальну, але радше клясичну дуже сконденсовану. І в цю згущену скалю, — невеличкий формат акварелі вміщає багатий, величний мистецький зміст.

Відчуття безмежности зображуваного простору, повітряна далечінь та незмірні висоти часто бували головним змістом багатьох китайських і японських мистців — головно — буддистських містиків. Онишкевич знає орієнтальне мистецтво і має особистих приятелів між японськими мистцями, але ті саме і їм подібні змісти позбавлені в Онишкевича будьяких позичених орієнтальних подібностей та ремінісценцій і стилю, слідів всякого европейського романтизму. Отже ті відчуття дуже особисто схоплені та заразом солідно передані на його картинах — акварелях. Черговий крок в розвитку мистця — знайдення серіозного мистецького змісту для своєї майстерної форми знову проблений, шлях від явищ зовнішнього світу до почуттів мистця і від мистця до уяви глядача розпочатий.

На цьому очевидно ще не кінець. Мистець повертає до олійної техніки і великого формату портретів і в цьому розбудовує цілу скалю дальших естетичних змістом змістів та шукає адекватної до змістів форми вислову. В портреті кардинала Йосифа, постать повна рішучости і хрест, як меч в руці воїна. Портрет Папи без жадних звичних мальовничих та пишних реквізитів, а сама сконцентрована миротворча доброта вимовно поставлена на тлі зі слідами куль. Кардинали зі сильно характерними обличчями та в повній пишності риз їхнього стану. Або з попередньої виставки великоформатний портрет пані, подібність потрактована з очевидною об'єктивністю і збагачена пишною сукнею. Портрети дівчат з попередніх виставок — дуже ощадні і здержані і в композиції й у виразі, але в них багато недоговореного — таємничого і загадкового. Портрет маленької дівчини на цій виставці сама м'якість і ніжність в задумі і виконанні. Всумі — це все шукання чим раз нових естетичних змістів. Ціла скаля категоричних переживань подана суцільно і пляново.

Різноманітність емоційних переживань здобута у фігуральному портретному жанрі та олійній техніці знаходить собі місце в краєвидах виконаних акварелею. Перед краєвидом мистець менше в'яжеться логікою предмету теми і проблеми, а свобідніше, сам-на-сам з природою, вчувається в неї, знаходить для неї свій вже власний емоційний вираз в картині, а це в свою чергу дає чим раз більше Онишкевичівський естетичний зміст для уяви глядача. Цього рода краєвиди домінують на найновішій, четвертій з черги особистій виставці Онишкевича в ґалерії Українського Літературно - Мистецького Клюбу.

Постійні відвідувачі наших виставок, нечисленна нюйоркська мистецька публіка має нагоду і привілей спостерігати крок за кроком хід мистця до мистецьких вершин, читати в дії перші сторінки - розділи майбутньої великої мистецької біографії.

III

Очевидно ті дві - три сотні постійних відвідувачів наших виставок в Ню Йорку і Філядельфії не є достаточним горизонтом, щоб на ньому виключно міг жити і розвиватися один якийсь талант одного мистця. У вільному світі є понад півтора сотки мистців - українців, що сяктак тримаються все ще українського культурного життя і всі більше чи менше зосереджуються на Ню Йорк і Філядельфію. Інші великі осередки — скупчення і мистці не дбають про те, щоб систематичною працею і періодичними імпрезами виховати культурне середовище, конечний ґрунт для незалежного мистецтва. Ясно, що багато мистців — головно ті найактивніші — не можуть і не повинні обмежувати своїх творчих виступів лише до українського терену. Дехто з них добивається позитивних успіхів і з нього треба радіти.

Але, коли українська преса частину таких успіхів вириває з цілости американського, французького, німецького, арґентинського життя та роздуває їх до сензаційних розмірів — заісновує дуже реальна небезпека, що громадяни, які на мистецькі наші виставки не ходять, політичні діячі та ціле т. зв. організоване громадянство ставлять такі „заграничні авторитетні голоси критики" з-поза мистецьких пропаґандивних рацій, як єдиний і найвищий критерій оцінки вартости мистця для української вільної культури. Чим вища похвала, тим більшим авторитетом стає мистець, а тоді в суть його мистецтва зі засади ніхто не вглиблястья і навіть вже не старається її збагнути. Щож, „німці сказали своє слово". Це може вистачити для журналістів - публіцистів, політикантів і снобів, але це не є жадна автентична культура, а виразний її брак!

Тому для існування автентичної культури (навіть як субкультури) і смаку українського громадянства у вільному світі потрібне існування культурних середовищ - громад і гуртів та мистецьких організацій, які цікавилися б мистцем для нього самого без уваги на ґльобальні, льокальні чи інші „заграничні" успіхи. І це зацікавлення мусить бути в пропорції до охоти і участи того мистця в громадському житті. Це честь і привілей і велика радість брати участь в дійсному культурному процесі виміни естетичних вартостей між мистцями і хочби скромним, але рідним ґрунтом.

IV

Четверта виставка З. Онишкевича — це діялог між творчим мистцем і громадянством, запорука для мистця, що його хтось старається розуміти, радіє ростом і слідкує за розвитком так, що навіть евентуальні круті повороти і несподівані злети все знайдуть підготований ґрунт для серіозного сприйняття. Не можна від цього вимагати завеликих матеріяльних, ані навіть теоретичних успіхів зараз і вже, але вага і вартість такого діялогу для обох сторін дуже поважні.

Образи Л. Ґеца і М. Анастазієвського на виставці в Міннеаполісі

Кожна українська громада, велика чи мала, живе своїм питомим життям, проявляє, відповідно своїм силам громадську й культурницьку діяльність та цим виявляє свою живучість.

Твін Сити (Ст. Пол-Міннеаполіс) у Міннесоті не стоять позаду інших, навіть значно більших українських громад — праця йде тут у різних напрямках, а висліди цієї праці маємо нагоду бачити при різних нагодах.

Одним із останніх культурницьких виявів життя нашої громади була виставка образів артистів-малярів Лева Ґеца й Миколи Анастазієвського, в днях 9-го і 10 вересня, в місті Міннеаполісі, яка була організована й спонзорована українською католицькою громадою і її парохом о. монс. д-ром Степаном Кнаппом.

Таких виставок місцевих і позамісцевих українських артистів було вже у нас чимало. Наші артисти також не занедбували ніякої нагоди брати участь в американських виставках. Однак остання виставка Л. Ґеца й М. Анастазієвського вирізнялася від попередніх своєю великою кількістю експонатів, доброю організаваністю та винятково великим числом відвідувачів.

На виставку було призначено відповідне місце, це є авдиторію української школи при церкві св. Константина. Заля простора, з добрим для кожної пори дня електричним освітленням.

Виставку відкрив першого дня о год. 6-ій вечора о. монс. С. Кнапп. Подав короткий життєпис присутнього мистця М. Анастазієвського, підкреслив вагу таких культурних подій, а вкінці, побажавши артистові ще дальших творчих сил у будучій його праці, передав голос іншим присутнім громадянам, які бажали привітати артиста з нагоди його виставки.

Забирали голос по черзі артист-маляр О. Булавицький, як голова образотворчої секції при Культурно-Мистецькому місцевому Клюбі, проф. О. Грановський, який, як і багатьом іншим, спонзорував приїзд родині Анастазієвських до Америки, д-р С. Єрмоленко, як голова Клюбу, а пані Ольга Луцик прочитала свій власний вірш присвячений Артистові. Вкінці пані О. Костюк передала письмові привіти від Видавництва „Вісті", журналу музичного й мистецького життя, який має осідок в Міннеаполісі, та від Українського Золотого Хреста, а малі діти Надя Козак, Влодзьо Анастазієвський і Христя Реймонд вручили мистцеві китицю троянд.

Після привітів о. монс. С. Кнап запросив усіх на перекуску та до перегляду експонатів.

Виставка була дійсно дуже багата. Складалася з двох відділів: образів Л. Ґеца, яких було лише 14 й образів М. Анастазієвського, яких було 143. Всі образи були розміщені в двох рядах навколо великої залі.

Експонати М. Анастазієвського, це лише частина післявоєнної його праці, бо всі попередні твори пропали в часі війни.

Зараз після закінчення війни серед руїн Нюрнберу, де доля закинула маестра М. Анастазієвського з родиною, почав він на ново свою мистецьку працю. Спочатку олівцем, бо ніяких фарб ще не можна було набути, а відтак водними й оливними фарбами. Переїхавши пізніше до Берхтесґадену, де міг найбільше часу присвятити для своєї праці, викінчує багато образів, зображуючи головно Берхтесґаден і прекрасні альпійські гори.

Серд експонатів бачимо також багато образів з видами сучасного місця перебування, Ст. Полу (в Міннесоті). Артист малює залюбки квіти. Чудові його портрети, а головно портрет матері артиста. Цікаві кілька символічних образів, як „Початок і кінець", „Життєва лента", „Призначення" й інші.

Зокрема велике враження роблять образи з мотивами з рідних сторін: селянська хата, збіжжя на полі, полукіпки, копиці сіна в місячному сяйві, гуцул з трембітою, соняшники, маки й інші.

Здається, що праці артиста Анастазієвського є відомі майже всім українцям, бо всі мали нагоду оглядати кожного року його святочні, різдвяні, або великодні картки. Всі ці листівки за винятком кількох, є знову з мотивами, які нагадують нам Батьківщину. У цьому і велика краса й чар його праць, бо майже у всіх пробивається велике бажання артиста пригадати нам красу, того, що ми давно залишили та утривалити нам все рідне.

Відділ образів артиста-маляра Л. Ґеца невеликий, бо лише кілька можна було зібрати. Його велика збірка образів (около 4 000) є в Кракові, де й артист тепер перебуває. Лев Ґец, емеритований професор малярства в Академії Мистецтв у Кракові, був відзначений кількакратно медалями заслуги за свої праці.

Виставка пройшла з повним успіхом. Зібрані добровільні датки передано на будову церкви в Міннеаполісі.

На запрошення Шикаґівського Відділу Українського Золотого Хреста, артист М. Анастазієвський перевіз свої образи до Шикаґо, де буде з кінцем цього місяця улаштована йому виставка.

І. Я.

„Жовтнева перемога" Ростислава Братуня

Між членами львівського відділення Спілки Письменників України поет Ростислав Андрійович Братунь, автор виданої в Києві 1966 р. збірки „Ватра", рахувався одним із найвідданіших совєтському режимові і найбільш заслужених для комуністичної партії письменників і журналістів.

Народжений 1927 року в Любомлі на Волині, Ростислав Братунь вже змалку виховувався в „прогресивній" атмосфері. Батько його вчитель — був у 1920 - 30 роках діячем прокомуністичної масової організації Сельроб і після окупації Волині совєтськими арміями молодий Братунь опиняється відразу ж в Київській артилерійській спецшколі, де й стає членом комсомолу. Після закінчення філологічного факультету Львівського державного університету в 1950-ому році, переходить на редакційну й газетну працю і в 1954 році стає членом КПСС.

Свою відданість партії й режимові Ростислав Братунь засвідчує не тільки беззастережним виконуванням партійних директив і доручених йому обов'язків, але й усією своєю літературною творчістю. Виступивши із першими віршами в 1946 році, він у дальших своїх збірках „Вересень" (1949), „Світанки" (1950), „Пісня про волю" (1953), „В о г о н ь" (1956), прославляє „визволення" й „воз'єднання" Західньої України „в сім'ї одній під зорями Кремля", захоплюється „соціялістичними перетвореннями в західних областях України". В окремих віршах, присвячених „зоряній столиці — Москві", Братунь захлинається не тільки „кремлівськими зорями", але й Сталіним — „світочем всіх здійснених снів" (вірш „Москві" з 1948). У програмовому вірші з 1949 року „Я хочу бути комуністом" Братунь заявляє:

„Я партії життя віддам.
Я сином партії назвуся.
Життя з нею пов'язати —
Це значить — скрізь
перемагати".

Заяви цього роду не залишаються в Братуня тільки словесними. Під проводом свого шефа і вчителя Юрія Мельничука він включається по-вислужницькому в боротьбу проти „буржуазного націоналізму". Р а з о м із Дмитром Павличком перший приєднується до надрукованої у львівській „Вільній Україні" з 7 жовтня 1956 року за підписом Юрія Мельничука та Валентина Маланчука погромницької статті п. н. „Відповідь наклепникам" і друкує й собі в „Радянській Україні" за 27 жовтня 1956 „Відповідь Богдану Кравціву, який з закордонного націоналістичного смітника вирішив „привітати" Львів з 700-річчям". У свою нову, видану 1958 року, збірку „Я син України" включає Братунь окремий цикл віршів „Слово гніву" з прокляттям на „Каїнове сім'я", кинуте в чужий заморський край", з лайками на „запроданців-націоналістів" і декляміціями про „розквітання Вкраїни у братерськім Союзі народів". Окрилений бажанням перевиконати поставлене йому партійними д и р е к т и в а м и „соцзавдання" Братунь видає в 1959 році окрему збірку написаних під пасквільний стиль Ю. Мельничука памфлетів п. н »Крапка без „і"«, продовжуючи в н и х таврувати на всі лади тих же „буржуазних націоналістів".

За усі ці пасквільні заслуги партія воздає належне Братуневі. Під час декади української літератури та мистецтва в Москві 1960 року його нагороджують орденом „Знак пошани". В 1963 році, після смерти Юрія Мельничука, Ростислава Братуня, як Мельничукового найвірнішого соратника і послідовника, возводять на пост головного редактора львівського літературно - художнього та громадсько-політичного журналу „Жовтень". Здавалося, справді таки здійснився Братуневий сон про партію, що, мовляв, „життя із нею пов'язати — це значить — скрізь перемагати". Здавалося, Братуневі й далі відкривається безпечна дорога в чини, не минатимуть його й далі схвальні рецензії й ордени.

На становищі головного редактора „Жовтня" Ростислав Братунь продовжував чесно й вірно Мельничукову лінію редаґування журналу: розправлятись усюди, де треба й не треба, з буржуазним націоналізмом й обороняти „соцреалізм" перед будь-якими відхиленнями. Але ж, більш освічений за Мельничука, і спокушений деякими новими віяннями в СССР, він почав пробувати поставити журнал на вищому літературному й мистецькому рівні, відкидаючи по-змозі графоманську сірятину і зокрема намагаючись пригадати забутих чи знищених в період культу особи письменників і вчених, між ними М. Драгоманова, М. Зерова, Б. І. Антонича та інших. Абстрагуючи від усяких обов'язкових „п а м ф л е т і в", „Жовтень" під редаґуванням Р. Братуня почав здобувати ширше коло читачів у в УССР і навіть на еміґрації, де до того часу ніхто не хотів його брати в руки — такий він був вихолощений і порожній. Дехто з еміґраційних читачів починав навіть висловлювати думку, що таке редаґування журналу — це нова підлазка з метою пропаґувати комуністи ч н е будівництво й совєтські досягнення в ділянці культури.

Протеж, загрозу такого небажаного впливу на непримиренне ставлення української національної еміґрації до комуністичної ідеї і совєтської дійсности зліквідували не еміґраційні „буржуазні націоналісти", а самі таки колеґи Р. Братуня із львівського обкому КПУ. З першою атакою на головного редактора „Жовтня" виступив Валентин Маланчук, секретар названого обкому, тепер уже доктор історичних наук, той, що його так палко підтримував Р. Братунь в атаці буржуазних націоналістів 1956 року. В статті, надрукованій у московській „Правді" за 16 жовтня 1965 р., В. Маланчук вдарив по „серйозних помилках" в роботі редакції журналу „Жовтень", зокрема за їх наміри „непомірно в о з в е личувати деяких письменників минулого".

Р. Братунь, пробував було відборонятися і поїхав шукати . . . правди аж у Москву. Передана ним на розгляд „Ради з української літератури Союзу письменників СССР" справа обвинувачень В. Маланчука, була вирішена членами ради в користь редакції „Жовтня", очолюваної Братунем, які схвалили не тільки його завзятість в боротьбі проти буржуазного націоналізму, але й заслуги „у відвойовуванні і поповнюванні в літературі забутих і маловідомих імен". Тріюмфальне повідомлення про цю перемогу над супротивниками „Жовтня" було надруковане в січневій книжці названого львівського журналу за 1966 рік.

Не зважаючи на повний здавалося б тріюмф Ростислава Братуня, радість його виявилась трохи передчасною. Впливи очолювано г о В. Маланчуком львівського партійного обкому показалися сильнішими за рішення московської „ради з української літератури". Ще тільки три місяці, в числах 2, 3 і 4, за лютий, березень і квітень 1966 року фуґурувало прізвище Братуня, як головного редактора, над списком редакційної колеґії журналу „Жовтень", але вже в квітневому числі появилося прізвище невідомого досі в її складі Миколи Романченка, як заступника гол. редактора. Починаючи з 5-ого числа того ж року, за травень, з другої сторінки зникли визначення головного редактора і прізвище Брадуня опинилося між членами редколеґії, поданої в абетковому складі, але ж із Миколою Романченком, як заступником гол. редактора. В листопаді 1966 року прізвище Р. Братуня зникло цілком із списку редакції і повернено його до її складу аж в січневій книжці 1967 року уже під проводом головного редактора Миколи Романченка.

Разом із усіма цими перипетіями якість журналу знижується непомірно, повертаючись подекуди до рівня совєтських журналів періоду культу особи. Редакцію журналу примушують друкувати погромницькі статті проти неї ж самої, із гострим засудженням її помилок, як це було наприклад в статті Маланчукового сорат н и к а Йосипа Цьоха „І сурма, і меч", надрукованій в 9-ій книжці „Жовтня" за 1966 р. Журнал втрачає будь-який інтерес для еміґраційних читачів, зменшується кількість його читачів в Україні, про що доводить поступове зменшення його тиражу з (15 400 в січні 1967 до 14.500 в жовтні 1967!).

Не викликає ніякого зацікавлення ні перспектив на покращання журналу й сама особа нового головного редактора, що прийшов на зміну Братуневі. Народжений в Дзержинську на Житомирщині Микола Романченко вищої освіти не здобув. Закінчив тільки Харківський комуністичний інститут журналістики і майже двадцять років служив у совєтській армії, як організатор комсомолу, журналіст і політрук. Д о с л у жившись ранги підполковника пішов у відставку і переїхав до Львова працювати в . . . літературі. Видав чотири збірки сіреньких віршів, які — на думку навіть режимних критиків — викликають тільки „досаду і розчарування". Віршова продукція цього графомана мізерна, але ж для збіднювання української літератури він за своїм політруківським стажем і дрібненьким форматом — людина дуже підходяча. Не позбавлений М. Романченко також „соцреалістичної романтики": у свій час зв'язався із замужною жінкою і шукав у неї „інспірацій", аж поки вона не сіла у львівську тюрму за вбивство свого чоловіка . . . Для редаґу вання ж у р н а л у — на думку Маланчука і ко., Микола Романченко куди більш надійний, як син волинського інтеліґента і випускник львівського університету Ростислав Братунь і тому ж останній мусів відійти, не зважаючи на всі свої заслуги в боротьбі з „Буржуазним націоналізмом", на всю свою відданість і вірність партії, що їх він намагався засвідчити голосом „вопіющого в пустині" ще раз у своїй найновішій збірці „Ватра" благальною строфою:

„Ти — хліб, вода
натхненних дій.
Ти — армія й родина.
Я воїн твій і син я твій,
О партіє єдина!"

Р. В.

Микола ШЕРБАК

ПАВЛО ТИЧИНА

Затихли соняшні клярнети . . .
Чи він пізнав себе самого,
Коли розпуттями розлого
Злітали роздуми поета?

Коли було „праворуч — сонце,
Ліворуч — місяць,
А так — зоря . . ."
Як засвітило — ні, не сон це! —
Ясне прозріння Кобзаря!

Як відчиняли навстіж двері, —
В квітках наречена ішла!
І серед піль — похмурих прерій —
Упала саваном імла.

Ішла і горобині ночі —
Вставали мертві і живі . . .
Як страшно, коли ніжні очі
Дивились на шляхи в крові! . .

Вересень, 1967

Василь Овчаренко закінчив нову оперету „Лісова Царівна"

Маямі, Фльорида. — Композитор Василь Овчаренко закінчив працю над своєю новою оперетою під назвою „Лісова Царівна", на віршоване лібретто Леоніда Полтави, написане в 1965 році у Вашинґтоні. „Лісова Царівна" це різдвяна оперета-казка на 3 дії, в якій виступають, поруч із двома ролями для дорослих виконавців, Батька й Матері, їхні діти Василько і Василинка та їхні найкращі друзі: Песик „Сірко", Дятель-птах, Зайчик, Вивірка, а також Сніжинки, які виконують багато балетних номерів. Події в опереті, напередодні Різдва, відбуваються в Україні, на тлі казкової краси зими. Крім музичного вступу та балетних номерів, в опереті „Лісова Царівна" є 17 дитячих пісень, маршів, аріст і хорів, а закінчується ця оперета-казка спільним „Нова радість стала" у виконанні і героїв, і глядачів. Тепер Василь Овчаренко приступив до праці над кінцевою 5-ю картиною цілавечірньої опери „Лис Микита", яку він пише для Оперного Ансамблю під керівництвом Юрія Оранського у Філядельфії і яка розрахована на глядачів, як малих, так і дорослих.

Брати Рудницькі концертують

Ню Йорк. — У найбільшій концертовій залі міста, „Філармонік Гол" у Лінкольн Центрі відбувся 8 грудня концерт молодої співачки Дженіс Асн та молодої групи музик „Рок-ен-Рол Ансамбль", в якому головну ролю відіграє челіст Доріян Рудницький. Концерт пройшов при переповненій залі. В той же вечір на віддалі в 500 миль від Ню Йорку — піяніст - віртуоз Роман Рудницький виступав як соліст з симфонічною оркестрою університету Кент, виконавши 4-ий Концерт Бетовена. 10 грудня Р. Рудницький виконував 2-й Концерт Брамса з симф. оркестрою в м. Маямі, а 23-річний Доріян із своєю групою виступав 12 грудня на телевізійній програмі „Сьогодні". 17 лютого він виступатиме, як соліст-віолончеліст, із симф. оркестрою „Бакс кавнті", а наступного дня його брат - піяніст матиме концерт-речиталь в Блумінґтоні, Індіяна, після чого відлетить до Зах. Европи на кількатижневу концертову поїздку.

Богдан Певний

ДЕЩО ПРО МОНОГРАФІЮ І ВИСТАВКУ МИРОСЛАВА РАДИША

Давно вже пройшла декада років від нашого першого, незабутнього знайомства. Ще вчора, очаровані бажанням творчого самовияву, ми тоді мала, але цупка когорта молодих адептів мистецтва, бравурною ходою, прямуючи у світ творчости, зустріли мистця Мирослава Радиша. Він, поставою своєю, своїми працями, а головно своїм майже юнацьким бажанням творчих шукань, лишив на формуванні нашого мистецького світобачення цупкий слід. Дехто з нас, наприклад, сестри Оленські, сьогодні мисткині з неабияким власним творчим вантажем, починали свою мистецьку мандрівку власне зі студії, яку в той час вів в Ню Йорку Мирослав Радиш. Нам пощастило перебувати в близькості цього мистця у хвилини, коли його станкова творчість переживала процеси швидкого зростання, і яку несподівано обірвала смерть...

Не з меншим хвилюванням і цікавістю тепер, маємо нагоду вдруге познайомитися з творчістю Мирослава Радиша. Місцем і предметом нашої нової зустрічі є монографія про життя і творчість Мирослава Радиша, що недавно появилася друком, та посмертна виставка кращих праць цього мистця, яку відкрито в „Ніколяс Реріх Мюум" 8 жовтня ц. р. в Ню Йорку. Наявність цих двох подій, що повинні б бути центром уваги не тільки наших мистців, але і ширшого кола всіх тих, що посправжньому зацікавлені українською культурою, завдячуємо жертвенній і безупинній праці дружини мистця, Оксани Радишевої.

Коли дивитися на монографію про Мирослава Радиша хоч би лише з друкарсько-технічної сторони, то на нашому книжковому ринку це дійсно виняткова поява. Вона вабить нас своїм виглядом, формою, якістю та логікою внутрішнього зіставлення. До піднесення естетичного вигляду монографії причиняється обгортка роботи мистця Якова Гніздовського, не згадуючи вже багатобарвні клеєвані репродукції з картин Мирослава Радиша, що їх виготовив Володимир Барагура. Навіть серед горстки монографій, присвячених нашим мистцям, що в ряди-годи в нас появляються, і які, звичайно бувають на вищому естетичному щаблі від інших наших видань, Радишева монографія займає надзвичайне місце. Зіставлення її тексту, особливо біографічних даних, вичерпуючого списка праць мистця і інших фактів з його життя і творчости, базоване на кращих зразках сучасного редагування монографічних та мистецьких видань.

Авторами тексту монографії є ряд видатних особистостей з царини нашого культурного життя: Яків Гніздовський, Любослав Гуцалюк, Володимир Кивелюк, Юрій Соловій, Ігор Костецький, Григор Лужницький, Йосип Гірняк, Ірина Ш. Шуварська, Вадим Лесич, Віра Вовк. Список цих діячів мистецтва, сам собою, зобов'язуючий. На особливе підкреслення тут заслуговує стаття Володимира Кивелюка, який намагається говорити про Радишеве мистецтво, широко розгортаючи думку поза межі творчости самого Радиша, заглиблюючись у саму суть складного ферментування мистецтва нашого часу. Хоч мова тут часто набирає інтонацій викладу про відомі аксіоми сучасного мистецтва, з неуточненим зв'язком з більше скромною спадщиною Мирослава Радиша, то все таки вона являється хребтом мистецтвознавчих нарисів в монографії. Побіч статті Володимира Кивелюка вирізняються поетичні есеї: Вадима Лесича „Про райсвіт Радишевого пензля" та Ігоря Костецького „Мадонна". З великим теплом, хистом та відчуттям написані біографічні статті пера дружини мистця Оксани Радишевої і його брата Омеляна Радиша.

Хоч монографія подумана як документ, який мав би всеціло висвітлювати життя і творчість згаданого мистця, то все ж таки вона вповні сповняє своє завдання лише у станковому періоді його творчости і то з останнього його етапу. Підбір репродукованих творів мистця концентрується на картинах з експресіоністичними властивостями, урбаністичного та пейзажного характеру. Нам відомий Мирослав Радиш, між іншим, також, як символіст зі серії його праць під знаменником „Голод".

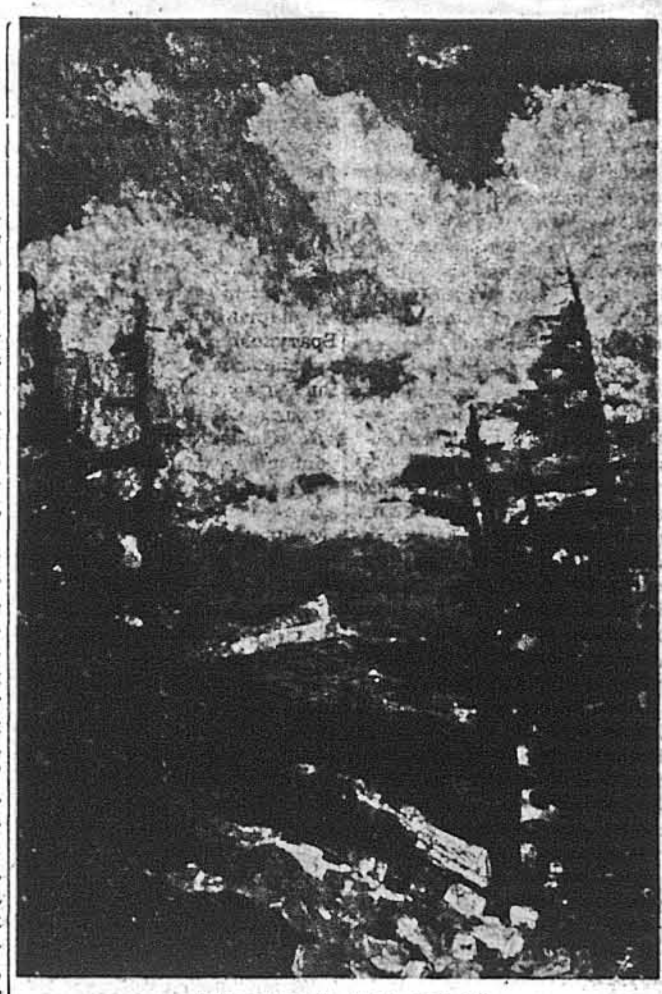
Як відомо, Мирослав Радиш, опинившись на еміграції, цілковито віддається станковому малярству, лишаючи, з волі чи неволі, основну ділянку своєї творчости — театральну декорацію, у якій він успів закарбувати своє ім'я як майстер і професіоналіст. Цьому „ранньому" етапові творчости Мирослава Радиша присвячені в монографії дві цікаві статті: Йосипа Гірняка „Театр" та Григора Лужницького „На тлі розвитку театру". З цих двох цінних статтей, присвячених театральній декорації, ланці мистецтва, про яку в нас тяжко щонебудь знайти, читач довідується чимало нового про стан і умови цього мистецтва на заранні розвитку нашого театру. Хотілося б почути і побачити більше з Радишевого вкладу в мистецьке оформлення постановок наших театрів. Це актуальне вже тому, що виростають нові ґенерації тих, які не мали нагоди бачити постановок Українського Театру, Опери та драми у Львові, Ансамблю Українських Акторів під мистецьким проводом Володимира Блавацького та Українського Театру під мистецьким керівництвом Йосипа Гірняка і Олімпії Добровольської, до яких декорації в різний час робив Мирослав Радиш.

Наче б підкресленням монографії, є згадана виставка вибраних праць Мирослава Радиша в Музеї Реріха в Ню Йорку. Виставка ця відтворює барвистий світ цього талановитого мистця. Здається найбільше промовистою буде тут рецензія безстороннього глядача - чужинця, опублікована в тижневику „Парк Іст" 12 жовтня 1967 року, — в перекладі наводимо нижче:

„Пропам'ятна виставка олій та акварель Мирослава Радиша тепер показана в Музеї Ніколяса Реріха. Праці мистця народженого в Західній Україні виказують, що він досягнув зрілости як мистець і ремісник після зустрічі з Европою та ЗДА. Тут є поважна різноманітність в мистецькому підході в його працях. Одна сцена з човном відбиває подібні до Сезана впливи в уживані мистцем малих плям кольору. Деякі з акварельних краєвидів є частинно орієнтальними своїм укладом і композицією. Відзначається акварeля з осінніми деревами. З олій, вулична сцена старовинного міста з його давнім камінням, старою архітектурою і відмінною перспективою. Ми бачимо міст Вашингтона очима мистця, як чудову, ґраціозну структуру в туманному кольориті. Теплі кольори і певний себе пензель ловлять багато сучасних сцен, але природа є тим джерелом, звідкіля цей надзвичайно талановитий мистець черпає своє найбільше надхнення. Він виявляє красу природи з правдивим відчуттям кольору і люблячим пензлем".

Не без жалю і пошани до творчости Мирослава Радиша ми змушені, тут, відмітити деякі моменти, які нерідко зустрічаємо в представлюванні наших мистців і їхнього мистецтва перед чужинцями, і які в результаті уводять чужинця в світ непоінформованости, на шкоду опінії про самого мистця і шкоду українській мистецькій культурі в загальному. Наприклад, в англійському тексті Радишевої монографії, а за нею в програмці його виставки знаходимо такий крилатий вислів: „Ця частина Східної Европи дала світові багатьох письменників та композиторів, але якось ніколи не була урожайним ґрунтом для мистців та скульпторів..." На нашу думку таке твердження не тільки що не відповідає правді, але само собою ставить мистця у невигідне становище. Також зайвим є казати в програмці таке: „Можна сказати, що в картинах Радиша маємо одну з перших спроб українського мистця зрозуміти Західній світ." Думаємо, що зайвим тут буде вичислювати сотні імен наших мистців, які на протязі століть власне це, а не що інше робили, на чужині і в Україні, і в сторону яких схиляється наша вдячність та пошана.

В особі Мирослава Радиша ми мали видатного мистця, який своїм талантом збагатив нашу культурну спадщину. Внутрішній світ Мирослава Радиша, як станкового маляра, насичений чуттєво наснагою, яка чітко реагує на змінне оточення, все по новому перероджуючись, одночасно не гублячи свого основного характеру. Ця реакція на оточуючий світ, від пейзажу до урбаністики, від літературности сюжету, через театральну декоративність до чисто формальних малярських ідей і засобів, паралельна фізичному перенесенню побуту мистця з переважно природничого довкілля в Европі до міського життя в метрополії Ню Йорку, яке горіло ідеями свого національного самовизначення, несучи з собою пов'язаність з сюжетом, часто нехтуючи формалізмом як самоціллю, до космополітального суспільства, в якому загострені фактори індивідуалізму у формі суб'єктивного експресіонізму дорогою формалістичних шукань. У новому етапі своєї художньої активности Мирослав Радиш сміливим і скорим кроком ступає, здобуваючи все нові, вище положені, творчі площини. Тут він шукає шляху для виявлення своїх власних почувань, які виникають як підсумок баченого і відчуваного ним нового довкілля. У процесі такого перероджування, невстигнувши замкнути рямку завершення, обертався творчий і життєвий шлях Мирослава Радиша, одного з видатних українських мистців нашої сучасности.

„Гірський краєвид"
(Із малярської спадщини Мирослава Радиша)

Пропам'ятна виставка Мирослава Радиша в Реріх Мюзеум, Ню Йорк

Вищезгаданий музей влаштував виставку Радишевих олій та акварел (53 експонати) в днях від 8-го жовтня до 5-го листопада 1967 р. Сл. п. Радиш помер на 46 році життя, перервавши свій блискучий розвиток мистця-кольориста, що в останніх роках праці знаходив шлях до наскрізь оригінального вислову своєї особовости.

Виставку відвідало понад чотириста відвідувачів і вона знайшла гарний відгук в нюйоркських мистецьких критиків.

Кілька місяців тому появилася розкішно видана, в багатьома коліровими репродукціями книга - монографія про творчість Мирослава Радиша, та про нього писали численні українські рецензенти і приятелі - малярі, але тут хочемо навести відгуки американського та Французького критиків.

Гульда М. Льоренс з „Парк Іст" із 12-го жовтня 1967 пише:

„Пропам'ятна виставка олій та акварель Мирослава Радиша відбувається тепер в музеї Ніколяс Реріх. Радиш народився в західній Україні, але його праці виявляють, що він дозрів як мистець і майстер техніки під впливом (західньої) Европи та ЗДА. Є великі різниці підходу в його працях. Одна сцена з човном вказує на перегук із Сезаном в уживанні дрібних колірових мазків — деякі акварельні пейзажі є трохи орієнтальні — як рисунково, так і в композиції. Акварeля з осінніми деревами рішуче вибивається, як теж поміж оліями — вулична сцена з вичовганим камінням та старою архітектурою, має прекрасну перспективу. Очима мистця ми бачимо міст Вашингтона як розкішну, граціозну структуру в мрячних кольорах. Теплі фарби і певний розмах пензля ловлять багато сучасних міських сцен, але це є природа, що дає найбільше натхнення цьому незвичайно талановитому малярeві. Він висловлював красу природи з чудовим відчуттям кольору і любовним мазком."

Сен - Евремонд, у „Франс-Амерік" із 26-го жовтня 1967 р. писав: „Виставка Радиша має великі нерівності. Автопортрет повний експресивної правди і слов'янського виразу — коли його міські сцени є такі, що ми не будемо їх тут обговорювати. Більш маркантні праці виконані ножем, грубші фактурою, здорові та переконливі, перекликаються з Ван - Ґоґом та дуже добре розв'язані. Все ж таки дві особовості розділяють його творчий доробок і це є особовість акварeліста й кольориста, що врізується в пам'ять, бо вона далеко краще висловлює і розвиває Радишеву оригінальність. Треба завважити, що освітлення музею далеко не задовільне та не дозволяє повністю відчути й оцінити талант цього мистця."

Доля не дозволила Радишеві на дальший розвиток, його ентузіязм і наполеглива праця перервалися передчасною смертю, все ж таки він залишив твори, що хвилюють та спонукують до роздумів і є найкращим доказом, що мистецтво на гідному рівні мусить знайти відповідне собі місце й признання.

Л. Гуцалюк

ВІДГОМІН БАРВ І ТОНІВ

Об'єднання Мистців Українців в Америці улаштувало в залях Українського Літ. Мист. Клюбу в Ню Йорку свою Чотирнадцяту Річну Виставку Малярства, Графіки і Скульптури. Виставка тривала від 12-го до 26-го листопада 1967. Організаційно вона мала те додатнє, що її відкриття відбулося у той сам день, що й відкриття СКВУ, а тим самим — набрала вона більше значення й уваги для нашого мистецького світу. Всіх мистців, укаталогованих, що взяли участь у цій виставці, було 41, а всіх праць виставили 121.

Ця виставка мала свій окремий характер — мистецької статечности. Наші корифеї надали їй солідного мистецького обличчя. Молодші мистці, набувши своєю наполегливістю нових осягів, творили повну гармонію з першими. Молоді ж показались тут сміливими у своїх мистецьких замислах і осягах.

Ще й те цікаве на тій виставці було — гідно заступлене фіґуративне мистецтво. І це є також додатня сторінка виставки. Це ж у психіці українського мистця лежить: глядіти на життя, на світ — глибше. Гелленізм у нас озивається постійно: дисципліна духа, що наставлений до гармонії і краси.

Далі, на цій виставці було гідно заступлене й наше мистецтво з історичними темами — давнє й недавнє наше минуле. А це є позитивний об'яв.

Майже кожна більша, збірна виставка мистецтва має своє, скажімо — осереддя, що надає тону цілій виставці. Мала цю прикмету й ця виставка. Тон достойности, спокою, поваги надавали твори **Михайла Осінчука**. Він у своїй творчості послідовний, — лінією, композицією, кольоритом, фактурою, а то й технікою, — і дає він нам відгомони нашого українського - візантійського мистецтва з доби нашого великого, історичного минулого, якого єдиним представником нині рахується він, Михайло Осінчук. Виставлених його п'ять образів потверджують сказане. „Мати Божа на престолі" — ритм ліній, відтінів і тонів надає творові глибину молитовности. — „Героїчної тонації" виставці надавав **Михайло Мороз**. Роздумуючи над його творами, бачимо, що напрямки, часи з усякими „ізмами", в горнилі його творчого палу так докладно перетоплюються, що — сцілене в лінії, композиції, у пребагатім кольориті, а то й у зритмізованій фактурі — мистець дає твори глибокої мистецької натуги, сили. Ми це бачимо і з мистцем переживаємо в портреті „Моя дружина", і в „Морю", і в „Краєвиді", що „гарчить" силою експресії. А найсильніше і найбагатше, досконало вгармонізоване препишною ґамою тонів — це „Цвіти". — **Ол. Грищенко** своїм „Морем" знову пригадав нам свою культуру старого майстра. **Оля Дядинюк** — тихо, ніжно, пережитою естетичною фінезією тужить — зокрема: тоном! — за красою доброго минулого. **Наталя Стефанів** у „Приятельці" і „В горах" виявила свій нахил до зглиблювання душі людини і природи. В **Едварда Козака** найбільше притаманне йому і щире в нього та переконливе „Дівчина і козак": всім — лінією, живим кольором і психологічно. **Петро Мегик** тендітно настроєний у „Будяку". „Дівчина з книжкою", це — як не помиляємось — за останні роки в нього і нове, і... давнє: характер і чистота рисунку й кольору. **Іван Кучмак**, вірний нашим визвольним змаганням, за ними він тужить і передає це все в добре перетопленім тоні на полотні. Ця творчість мистця має вартості тривалі й виховні. **Володимир Ласовський** виставив лише одно — „Підміські дімки": чисте, просторе, настрійливо-самотнє думкою і тоном. Це, в цього, колись бурхливого мистця, як не помилимось, нове. **Людмила Морозова** „Осичками" не лишній раз підкреслює свій мистецький підхід до краєвиду. **Марія Гарасовська - Дачишин** свій незгасний неспокій виявила в „Настурціях" і в задуманій „Дорозі" **Галина Мирошниченко** — „Гірські зела" дала правдиву поезію, композицію й тоном. **Галина Мазепа** своїми — хоч і вже знаними в нас — мистецьки стилізованими працями милує нас властивою їй оригінальністю. **Петро Андрусів** цим разом цікавий, і зокрема у історичних працях „На дворі гетьмана Розумовського" і „Перевізниківна"; хоч це дещо психологічно - штивне. **Олександер Климко** „Базилікою св. Марка у Венеції" знаменито схопив душу й гомін лягуни: сонце і відблиск моря. **Богдан Василишин** — порівнюючи його теперішній дорібок із минулорічним — пішов уперед і йде добре. Його „Випогоджується", „Пструговий потік" чи й „Ранок над озером" теплі тоном, читкі, композиційно передумані, та й фактура впорядкована. **Ярослав Вижницький** у двох портретах „Дівчина в історичнім строї" і „Едвард Козак" влучно передає характер типів, зокрема це бачимо в першій праці. „Соняшники" з вичуттям декоративности і — як завжди у мистця — з теплотою кольориту. **Дионісій Шолдра** — зглиблює темряви і шукає в них світла. Цим разом мистець іще глибше поринув у цю рембрандтівську — чи караваджівську — темінь і, на нашу умку, терпить, філософуючи. **Богдан Титла** — віртуозне його, ще й акварелею, „Жінка" і схоплене в ситім, снажнім кольорі. Також „Зимою над океаном", акварeля, дихає теплом і лірикою простору. В **Олександри Дяченко - Кохман** найкраще, спонтанне, добре зарисоване, сильне кольоритом „Маки", олія. **Сергій Макаренко** і **Сомко Надія**, перший у „Гетьман Мазепа", друга у „Анна королева Франції" доброю українською мистецькою школою дають нам наше велике минуле вміло й по-мистецьки. **Михайло Мирош**, — цей палкий мистець, у „Квітчаста фарма" й „Бузок і срібна посудина" показався цим разом живіший, більше роз'яснив свій колишній гарячково-темний кольорит. А це корисно вийшло й для — тієї другої — вдумливої композиційної праці. **Роман Пачовський** корисне діло чинить, утривалюючи в мистецькій формі наше давнє і недавнє минуле. Наші прийдешні покоління історією у образах можна привернути до України. Не звичайно промовисте „Зимовий краєвид" **П. Щепка**. Цікаве й у характері „Дівчина" і „Портрет" **Марії Шероцької**. Всі праці **Мотрі Головінської** мають молодечий порив рисунком, сміливістю стилізації у естетичнім витриманні і кольоритом. Приємні своєю декоративністю. Наснажністю нагадує нам минулі революційні часи творчости Анатоля Петрицького. **Лідія Грицан - Сушків** „Вночі", темпера, вельми настроєве. **Оксана Лукашевич** має нахил до композиції. Кожен нахил, талант потребує багато праці над собою.

Антін Малюца своєю серією „Блукання у темряві", вугіль, промовив до нас своєю тонкістю культури вичуття і чуття, своєю майстерністю світло-тіні. **Яків Гніздовський** дав графічні твори й один малярський. Постійно твердитимемо, що мистець у свою терпеливість високо естетичної напруги вкладає й у ці чисті й фінезійні лінії усю творчу душу. Нині — він єдиний у нас майстер цієї чистої графіки. Проте, і його „Хліб", олія, виявляє його знаменитим у вислові передуманого кольору. **Роман Василишин - Гармаш** у „Нерівних партнерах", лінорит, виразистими лініями ще виразніше підкреслив песимістичний настрій образу.

Валентин Сім'янців єдиний заступав тут правдиво мистецьку скульптуру. „Дівчина з Перу", камінь, глибоке думкою, влучне грою брил і світла, фактурою й виразом. **Петро Капшученко** — сміливий і з розмахом. Ще треба добре попрацювати над пропорцією. Треба б — і варто — зглибити творчість сл.п. Миколи Мухина.

Ярослав Січинський дав проєкт церкви, — що його модель виконав **Ярослав Паладій**. Це є модерна архітектура сперта на стилі українського дерев'яного церковного будівництва. Сам проєкт із умілістю і знанням виконаний.

У виставці взяли ще участь: Анатолій Гончаренко, Дам'ян Горняткевич, Василь Дорошенко, Артемій Кирилюк, Олена Кононенко - Трофимовська, Любомир Кузьма, Зиновій Онишкевич, Мірко Пилипенко — „Залив" експресійне, — Ірина Шухевич, Панчак.

М. Островерха

В справі „Запорожця за Дунаєм"

У статейці п. н. „Запорожець за Дунаєм" в новому музичному оформленні в Ню Йорку", яка появилася у „Свободі" ч. 207 (10-го листоп. ц. р.), підписана ініціялами Н. Н., є такі неясності та неточності, які слід виправити. Отже, в тій статейці сказано, що „..коли виявилася потреба ставити „Запорожця" (у Петербурзі, за життя композитора Артемовського — прим. автора) в супроводі симфонічної оркестри то доручено оркестрацію капельмайстрові К. Лядову. Вийшла вона в нього важка і кострубата..".

Цікаво було б довідатися, чи і коли ствердженo, що „Запорожця" оркестрував К. Лядов (мабуть це відноситься до Константина Л., батька відомого рос. композитора, Анатоля? — прим. автора) — тому, що брошура „Запорожець за Дунаєм", видана Київською Держ. Оперою з нагоди вистав цього твору Київською Оперою в Москві, в 1936 р., подає, що: „.. оркестровку „Запорожця" зладив (у 1863 р. — прим. автора) один з капельмайстрів театру, можливо, що Енґель, капельмайстер Олександрівського театру і „аранжеровщик" водевілів.."

Це цілком можливо. Автор цих рядків мав нагоду познайомитися з цією першою, оригінальною партитурою „Запорожця": Вона ані „важка", ані „кострубата", але просто неграмотна, цілковито аматорська. Факт, що Енґель був диригентом не оперового театру в Петербурзі, Маріїнського, але драматичного, Олександрівського, де музика відігравала цілком побічну ролю, й свідчить про те, що про знання й штуку інструментації — а може й музику взагалі — він не мав великого поняття. Тому тим цікавіше було б довідатися про правдивість твердження, що „Запорожця" оркестрував К. Лядов, бо в такому випадку закид неграмотности і дилегантизму відносився б до нього.

Дальше у згаданій статейці читаємо, що „.. всі перерібки, що їх до сьогодні зазнавала оркестрація „Запорожця", не виходили поза межі, визначені оркестрацією Лядова та що автор нової оркестрації „Запорожця", для нюйоркської вистави, „.. зовсім відкинув цю оркестрацію та її пізніші варіянти..".

Що торкається закиду, що „.. всі перерібки, що їх до сьогодні зазнавала оркестрація „Запорожця" не виходила поза межі визначені оркестрацією Лядова", то він не відповідає правді. На початку 1930-их років Станислав Людкевич зладив у Львові нову редакцію й інструментацію „Запорожця" (див. „Українську Музику" автора цих рядків, ст. 78-79) на малу оркестру і, як автор цих рядків мав нагоду ствердити, диригуючи десятком вистав „Запорожця" в 1935 р., і ця нова редакція й інструментація була знаменита. А на початку 40-их років, для вистав „Запорожця" у Ню Йорку, Нюарку, Шикаґо і Дітройті, автор цих рядків зробив нову інструментацію „Запорожця", теж на малу оркестру, але дещо іншого складу, як Людкевича. Напевне ані в випадку першої, ані другої з згаданих інструментацій не можна твердити, що вони „.. не виходили поза межі визначені оркестрацією Лядова"! Також заново оркестрував „Запорожця" в 30-их роках, для Київської Опери, Володимир Йориш — і ця інструментація теж не мала нічого спільного з первісною, оригінальною партитурою „Запорожця"! До речі, власне ця остання інструментація була й єдиною для нової симфонічної оркестри, а в безлічі вистав цього твору від самого початку його існування, ніколи „повної симфонії оркестри" не вживалося — в противоріччі до того, що сказане в згаданій статейці.

Що ж до твердження, що автор нової оркестрації, для нюйоркської вистави „Запорожця", „.. відкинув цю оркестрацію (Лядова — прим. автора) та її пізніші варіянти.." то це звучить дуже дивно: як шан. автор цієї нової оркестрації міг відкидати щось, чого не бачив і до чого не мав доступу?! Бо як оригінальна партитура „Запорожця" — Лядова, чи пак Енґельса — так і партитура Йориша находяться в бібліотеках оперових театрів на Україні, а партитура „Запорожця", зроблена Людкевичом, як і, очевидно, партитура автора цих рядків — в його особистій бібліотеці.

Також не менше дивно звучить у згаданій статейці речення, що „Запорожець за Дунаєм" „.. вперше за своє довголітнє існування тепер зазвучить.. так, як того прагнув композитор..". Чи, кажучи скромно, таке твердження не надто сміливе?

Час би перестати поширювати такі невірні твердження, як у згаданій статейці, де читаємо про „Запорожця за Дунаєм", що цей твір „.. своїми музичними якостями дорівнює кращим зразкам того жанру у світовій музичній літературі..". Піетизм для таких зразків рідної культури, як „Запорожець за Дунаєм", очевидно, зрозумілий і похвальний. Але, коли йдеться про порівнювання з „кращими зразками того жанру (себто опери — прим. автора) у світовій музичній літературі.." то таке „перегинання палиці" викликає тільки несмак і баламуцтво в оцінці правдивих мистецьких і музичних вартостей.

Антін Рудницький

Олександра Копач – доктор філософії

В Оттавському Університеті дня 6 жовтня 1967 р. п. Олександра Копач осягнула ступінь доктора українїстики, оборонивши дисертаційну тезу „Мово-стиль в творах Ольги Кобилянської". При обороні тези, крім проф. К. Біди, були присутні: професор Я. Б. Рудницький і проф. Борис Ґорелов. Успіх цей радісно привітали українські громадяни Торонта, які з п. О. Копач співпрацювали на терені Курсів Українознавства ім. Гр. Сковороди, які вона як перші у Торонті зорганізувала, та веде в них навчальну працю, будучи рівночасно їхньою директоркою, вже шістнадцять років. Був час і змога пізнати пані О. Копач як педагога, виховника, та суспільну діячку. А коли з нагоди двадцятиліття існування школи, з'їдуться її ґрадуанти, то ювілейний комітет мусітиме подумати про більше приміщення, бо їх буде вже не десятки, а сотки.

П. О. Копач походить з Західньої України. Гімназію закінчила в Городенці, а університет у Кракові. Маґістерську працю оборонила перед проф. Богданом Лепким та проф. Іваном Зілинським. Уже в Галичині працювала як педагог у середніх школах. Де б лише не перебувала, гуртувала біля себе молодь, навчала української мови, впоювала любов до рідного, з великим знанням справи та зрозумінням. Прибувши до Торонта, дала почин великому ділу, організуючи перші середньошкільні курси українознавства під ім'ям українського філософа Григорія Сковороди, користаючи спочатку з шкільного приміщення при церкві св. Миколая, а відтак з заль Народного Дому, де до сьогодні відбувається суботнє навчання. Крім цього викладає українську мову в Колеґії св. Василія Великого від початку існування цієї середньої школи. Варто згадати, що п. О. Копач є авторкою збірки історичних нарисів для молоді „Неповторні дні".

По якомусь часі за її прикладом пішли деякі церкви і організації. І сьогоднішнє українське Торонто має вже сім шкіл, при котрих є зорганізовані середньошкільні курси українознавства.

М. Ґ. Б.

В 17-ЛІТТЯ ІСНУВАННЯ ОДУМ-у ВИДАНО АЛЬМАНАХ-ЗБІРНИК

У видавництві „Молода Україна", що видає журнал ОДУМ-у місячник „Молода Україна", видано друком Альманах-Збірник ОДУМ-у за роки 1950-65. Альманах є збірником основних організаційно - виховних матеріялів, це книга про життя і діяльність Об'єднання Демократичної Української Молоді. ОДУМ. Альманах має 228 сторінок. Зредагували його Мар'ян Дальний, Олексій Коновал і Євген Федоренко. Мовну редакцію провів редактор „Молодої України" Микола Гавриш. Тверда обкладинка синього кольору, на якій золотими літерами витиснуті слова „Альманах - Збірник ОДУМ-у 1950/1965 Об'єднання демократичної Української Молоді" та емблема ОДУМ-у, роботи Олексія Пошиваника.

Альманах починається гимном ОДУМ-у „Вперед, сини народу", слова Івана Багряного, муз. Григорія Китастого. В ньому поміщено статті про працю ЦК, ГУ ОДУМ-у в ЗДА і Канаді та інших країнах, Юного ОДУМ-у, Виховних Рад і Товариства Одумівських Приятелів, про пресу ОДУМ-у, оселю ОДУМ-у, одумівські зустрічі, відкриття пам'ятників Тараса Шевченка у Вінніпезі та Вашингтоні та участь ОДУМ-у в них. Належне місце присвячене філіям ОДУМ-у в ЗДА й Канаді: Шикаґо, Філядельфія, Нюарк, Серакюзи, Клівленд, Гартфорд, Бріджпорт, Бофало, Трентон, Портлянд, Ню Брансвік, Міннеаполіс, Ню Йорк, Дітройт, Рочестер, Форт Вейн, Пасейк, Ютика, Торонто, Монтреаль, Лондон, Ошава, Гамілтон, Ст. Кетеринс, Вінніпеґ та Ніяґара Фалс.

В частині „Одумівський інформатор" поміщені марші ОДУМ-у з нотами: „Ми об'їхали землю навколо", слова Івана Багряного, музика Миколи Фоменка і Григорія Китастого (змінений трохи текст); марш одумівського юнацтва „Наші будні — розгорнена книга" — слова Яра Славутича, муз Гр. Китастого. Далі подано біографічні дані, разом з фотами, про авторів і композиторів одумівських маршів: Івана Багряного, Григорія Китастого, Миколи Фоменка, Яра Славутича, Миколи Битинського — автора емблеми та прапору ОДУМ-у. Далі подано про „Патрона ОДУМ-у св. Апостола Андрія Первозванного — апостола України, — емблема ОДУМ-у, прапор, однострій та відзнаки.

З 1960 року Головна Управа ОДУМ-у в ЗДА вручає найактивнішій філії переходовий бюст Симона Петлюри, роботи відомого скульптора Сергія Литвиненка. Фото бюсту, автора та його біографія прикрашають альманах. Організаційна структура ОДУМ-у, правильники, статути, проби Юного ОДУМ-у є частиною альманаха.

У виховній частині Альманаху поміщені стаття Анни Стойко „Значення ігор і забав та їхнє практичне застосування", найважливіші події й постаті в історії України: княжа доба, Козацька держава, Українська Народня Республіка, опис України та її культури, столиці Києва, великого державного гербу, гимну, тризубу та історичний календар.

У частині „Наші проблеми" поміщено статті Петра Шаєнка „Якою має бути наша молодь", Бориса Олександріва - „Молодь і наша дійсність", Юрія Мартинюка „З новим завзяттям у нове 15-ліття ОДУМ-у", Юрія Дивнича „Українська молодь і криза сучасної людини", Мар'яна Дального „За ким піде українська молодь", Ярослава Білінського „Свобода вибору і відповідальний провід" та „ОДУМ між Америкою й Україною", Ісаака Мазепи „Проблеми демократії і еліти в Україні", Дм. С-вого „Демократія й вождівство та завдання молоді" та Миколи Понеділка „Молоді на спогад — зустріч".

Альманах - Збірник ОДУМ-у прикрашають фотографії активних одумівців, груп з праці філій, афоризми та вірші Василя Онуфрієнка, Павла Степа, Анатоля Юриняка, Діми та Андрія Леґіта.

Над опрацюванням матеріялів, окрім згаданих осіб, що зредагували альманах, працювали: Василь Пономаренко, Леонід Чудовський, Павло Лимаренко, Василь Коновал, Анатолій Степовий (приготовив ноти маршів та гимну ОДУМ-у), Іван Праско, Іван Павленко, Іван Дубилко, Петро Стокальський, Дмитро Грушецький, Микола Гринь і багато інших.

Альманах - Збірник ОДУМ-у коштує 5 долярів. Набути його можна в членів ГУ ОДУМ-у Канади в Торонто, а в ЗДА — висилаючи чек на адресу:

Alex Konoval
811 S. Roosevelt Ave.
Arlington Heights, Ill. 60005

КНИЖКИ ДЛЯ ЮНАЦТВА ІСНУЮТЬ

КАРУСЬ І МИ — Софія Парфанович, Шикаґо 1966, 324 ст.
КАМ'ЯНА СОКИРА — Ірена Винницька, ОПДЛ, Самопоміч, Н. Й., 1967, 72 ст.

Це правда, що для вікової групи 11-15 років життя, коли молода людина дуже багато читає, — в нас нема задовільного числа (не тільки числа — але й стилю, й тематики і рівня!) літературних творів. Та час до часу такі книжки таки появляються — то ж треба на них звернути увагу.

Софія Парфанович вже видала кілька своїх творів для цього віку читача; тепер її нова книжка „КАРУСЬ І МИ" зокрема підходить для молодої людини. Авторка назвала цей твір „авто" - біографією, бо справді це опис окремих пригод, пов'язаних з її автом Карусем (названим так в честь її бувшого коника Карого - Каруся). Цілість складається із коротких оповідань про радісні хвилини, чи будні чи надзвичайні проблеми життя, що їх авторка вміло змальовує із зовсім очевидною і певною дозою гумору. Вона може здобути прихильність читача ще й тим, що вона не сміється з других, а радше зі своїх помилок чи навіть зі себе. Вона описує свою науку керуванням автом в Дітройті, перші помилки, невдачі, пригоди, направки її любимого друга Каруся, — і остаточна його емеритура (в ролі немов якоїсь альтанки). Як звичайно авторка звертає увагу на природу, рослини, звірята — в цім випадку про пригоди з черепахою та когами.

В цій збірці авторка часто розповідає своєму Карусеві про життя на Україні, про інакшого роду транспортацію на селах — кіньми та ногами. Тут авторка, як і багато наших письменників (та й ілюстраторів!) дитячої літератури роблять одну і ту саму помилку — коли за часто описують життя на Україні в XX столітті головно на селі, в невигодах і т. п. Коли автори ставляться до цього з очевидним романтичним підходом, на юного читача це справляє від'ємне враження. Коли солом'яна стріха, ставок і млинок і босі ноги можуть бути для старших поезією, для молодих, які України ніколи не бачили, воне є тільки міркою (часто единою!) культурного, технічного чи й іншого рівня країни.

З очевидним наміром С. Парфанович старанно вводить тут українські або зукраїнізовані слова чи вислови про їзду чи про частини авта. Це матиме позитивний вплив на юного читача (та й чи тільки на юного?), який твердить, що про такі високо „технічні" справи можна висловитись тільки англійською мовою. Ця книжка напевно під багатьма оглядами буде цікавою читачам.

За другу книжку для молоді треба справді повітати Самопоміч в Ню Йорку, яка, розуміючи вагу потреби, пішла на заклик ОПДЛ (Лесі Храпливої) і перевидала давно вже популярний твір для юнацького віку. Вибір КАМ'ЯНОЇ СОКИРИ Ірени Винницької був дуже вдалим. Ця книжка не тільки буде напружено держати увагу читача до 14-го року життя ,але й багато старшого.

Дія відбувається ще за тих часів, коли кам'яна сокира і лук були єдиною лиш зброєю людини. Молодий хлопець Тана, з племени вагаїв дістав від батька дозвіл змайструвати собі кам'яну сокиру. В критичний для племени час нападає на них чужа група і Тана відважно і жертвенно голоситься допомогти своєму родові — й гине. Фабула ця не нова в нашій та в інших літературах, але тут дуже вдало й цікаво розказана. В передмові до цієї книжки проф. Ярослав Пастернак радить вживати це оповідання в школах для своєрідного запізнання молоді із передісторичними часами на Україні.

Лариса М. Л. Залеська-Онишкевич

Книжка, гідна уваги

З початком цього року появилася на книгарняному ринку книжка „Князь Мазепа, Гетьман України" (по-англійськи), автором якої є д-р Теодор Мацьків, професор Акронського університету. Серед інших творів, присвячених Мазепі і його добі, відзначається вона оригінальністю підходу. Її автор поставив перед собою завдання показати постать Гетьмана, як вона віддзеркалюється в очах його сучасників - журналістів, мемуаристів й істориків тодішнього англомовного світу. І через цілу книжку він послідовно дотримується цього завдання. Накреслені силюети авторів й аналіза їх свідчень дають читачеві можливість оцінити вартість їхніх опіній.

Постать гетьмана Мазепи була, як відомо, предметом надхнення для багатьох поетів, письменників і істориків поза межами його Батьківщини. Поетів і письменників часто приманювала зв'язана з ним легенда, що представляла його як героя романтичних пригод. Образ його в них є більше чи менше фантастичний.

Цінні складники до його реального образу можна зустріти в документах, що їх д-р Мацьків використовує у своїй книжці. Реальні обриси особовости Гетьмана знаходимо там, наприклад, у споминах Фуа де ля Мурвіля, члена французького дипломатичного представництва у Варшаві, який мав нагоду зустріти Гетьмана особисто і перший познайомив із ним Західню Европу. „... Цей князь — пише він — не гарний з вигляду, але це муж великого знання і говорить досконало по - латині".

Коли до цього чітко підкресленого мазка в інтелектуальному обличчі Гетьмана додати, спираючись на розсіяні по книжці інформації, такі прикмети, як вроджена енергія, відвага та відданість ідеям хмельничан, що боролися за звільнення України, то матимемо перед собою ці основні складники, на ґрунті яких виросла його динамічна особовість. Це була та сила, яка заставляла і Петра дуже високо його цінити та поважати, як свідчить про це у своєму звіті Отто Пляєр, тодішній австрійський посол у Москві.

Розгляданий з такої точки зору договір із Карлом XII, не був актом сліпого ходу подій, що вивів на історичну арену випадкову людину, але ділом політика великого засягу, який, йдучи на компроміс із конечним, не втрачав із очей своєї головної мети і в незвичайно складних умовинах готувався до її осягнення.

Вістки про союз гетьмана Мазепи з Карлом XII і неочікуваний вислід бою під Полтавою, як показують подані в книжці матеріяли, відбилися були голосним відгомоном у тодішній англійській пресі та за її посередництвом долетіли до далеких берегів Нового Світу.

Тому, що противники ідеї, яку репрезентує гетьман Мазепа, не перестають його спотворювати, постає питання: Чи дію політичного провідника, спрямовану на збереження своєї нації, навіть якщо б ця дія розходилася з конвенансами насиллям наложеної льояльности, можна називати зрадою? В ніякому разі. Інакше, віддану службу поневолювачам своєї нації треба б уважати чеснотою, а вірність їй — злочином. Таку методу застосувала Росія до Гетьмана - Визвольника і його чину, забуваючи, що нації живуть і повік житимуть моральними принципами, які — як учить нас історія — триваліші від наймогутніших імперій.

Порушуючи це питання, автор не запускається з визнавцями цього табу в дискусію морального характеру.

При поданих свідченнях чужих авторів розсіяні цікаві деталі, що кидають світло на тодішнє життя в нашій Батьківщині та на добру славу, якою вона втішалася в очах Заходу. Наприклад, Чарлз Вітворт, англійський посол у Москві (1704-1711), пишучи про тамошні культурні відносини, зазначує, що освіта московського духовенства була дуже низька, „за вийнятком кількох осіб, що були виховані в Києві".

У книжці відчувається настанова автора дати об'єктивний образ справ, про які говорить. Це тільки підносить її вартість. Стиль її — діловий. Читається легко. Видана на доброму папері й ілюстрована фотокопі я м и документів, мап і заголовків тодішніх англійських газет. Додана обширна бібліографія предмету.

Ця книжка здатна привести до застанови не одного мешканця Заходу, для якого Україна це — як навчила його преса і журнали — німецька, польська і т .п. видумка двадцятого століття. Джерела, на які покликується її автор, покажуть йому, що ця „видумка" має за собою далеко давнішу історію. Захитання фальшивих поглядів у головах мимовільних москвофілів і керування їх уваги до непофальшованих історичних фактів і джерел, то найкращий засіб для знешкідливлення цього чаду, що ним затруїли східньоевропейську історію наші недруги та їхні безкритичні або злоумисні західні повторювачі. Обговорювана книжка лежить саме на лінії цієї дії.

Тепер треба б подбати за поставлення її на відповідних полицях, маю на увазі і полиці наших студентів, так, „ут інтрантес відеант люмен".

Омелян Омецінський

„Жовтий Князь"

Цей князь міг бути і чорним, і білим, і сірим... Йому ім'я — голод. Але хліб завжди в нашій уяві асоціюється із сонцем: і кольором, і формою. Пригадую, що мене огорнуло почуття переляку, коли вперше у Франції побачив хлібину довгої, стрілистої форми, так зв. „баґет"...

Василь Барка, автор повісти „Жовтий князь", пішов далі: хліб — це сонце, скибка світлого запашного хліба — це „скибочка сонця". Коли її немає — приходить Ж о в т и й К н я з ь голодової смерти. Він не прийшов у багату Україну, його прислали з півночі в 1933 році, його свідомо принесли Остроходіни тим, що могли б своєю працею й любов'ю годувати півсвіту.

Ось ця книга знову перед нами. Вона ще така свіжа, щойно з нюйоркської друкарні; у ній, у її самій зовнішності ще так багато тепла — тепла людського серця: видану в 1962 р., як відбитку з журналу „Сучасність" повість Василя Барки, накладом у 200 примірників (!) тепер перевидали жінки з 86 Відділу СУА в Нюарку. Вони ходили і збирали гроші, бо хотіли спорудити пам'ятник мільйонам. Вони свого досягли, бо далеко не всі серця українців у багатій Америці запливли товщем і відріклись. Ця група жінок підтвердила правду, яку своїм видатним твором проголосив видатний український письменник сучасности Василь Барка: нічого не гине в житті народу. І нічого не гине та не загине з того, що є справжнім мистецтвом. Повість „Жовтий князь" — це справжнє мистецтво.

Автор цього відгуку писав в „Українському Народньому Слові" ще в 1963 році: „Повели чоловіка в сільраду" ... — і оце „повели" пронизує всю повість, написану барвистою, соковитою мовою, як може написати лише поет і такий видатний знавець української мови, як Василь Барка. Повели чоловіка, повели село, повели всю Україну з Кубанню — на наймодерніший хрест розп'яття; штучно викликаний червоною Москвою голод у 1932-33 роках. Ділили нарід, вибрали не зерно, а полову, щоб полова була ціннішою зерна. Прислані місцеві Остроходіни взялися нищити не тільки душі, але й тіло народу. Геноцид — як апокаліптичний вершник над Україною, вершник, пущений з Росії на інші народи.

— „Чого в сільраду ведуть?

— Чого ж? Хліб правити — останній"...

А ота „скибочка сонця" — передає всю мистецьку, творчу силу образного мислення письменника. Голодна Україна, а над нею — „скибочка сонця." Жадна інша форма, лише скибочка, бо все кричить: хліба! Протизаходи й опір — заслабі, щоб спинити московський плян.

Образ Андрія, який буде маму шукати в сотнях тисяч народу на голодних шляхах — переростає все, що було дотепер сказане в нашій літературі про сироту, після Тараса Шевченка.

Мільйони померлих у ті роки на Україні дочекалися собі величного пам'ятника — „Ж о в т о г о К н я з я." Цей твір буде також на довгі часи пересторогою для народів: стережіться тих, що воюють голодом!

У 1967 р. паризький часопис „Ле Монд" відзначив повість „Ж о в т и й к н я з ь", як найкращий твір у повоєнній Европі на одну з найважчих тем.

Леонід Полтава

Досягнення української науки

Чим довше доводиться нам жити у широкому чужому світі, тим більше впевняємося в тому, що найуспішнішим засобом в обзнайомлюванні чужого світу з українською визвольною проблемою є наша рідна наука, бо вона творить цінні, тривалого характеру речі.

Не тільки з почуттям радости, але й з почуттям гордости хочу звернути увагу на, неначе переочуваний досі, успіх в преважливій ланці нашої вільної науки.

Вже четвертий рік в ЗДА появляється журнал „Український Історик", який скоро здобув собі признання і серед своїх і серед чужих наукових кіл. Яка шкода, що досі наша преса не звернула належної уваги на цей гарний форматом і багатий та цінний змістом журнал.

Головним його редактором є наш молодий та багатонадійний науковець, автор вже багатьох наук о в и х праць — д-р Любомир Винар. Велика його заслуга в тому, що він зумів приєднати до співпраці в „Українському Історику" більше число з найкращих наших наукових сил на еміґрації.

Не буду вираховувати тих співпрацівників, бо більшість їх імен є відомі не тільки в українській ,але й також у чужій науці. Писати щось в роді рецензії на „Українського Історида"' і не потрібно, бо уважаю, що найкращою рецензією є імена його авторів та їхній стаж і заслуги.

Однак, не можу здержатися від признання головному редакторові „Українсько г о Історика" за те, що зумів поставити цей журнал на імпозантному рівні, від естетичньому знаходимо не тільки змісті кінчаючи.

Добрий папір і формат надають „Українському Історикові" більше вигляду гарної книжки, як журналу, що доходить до 150 сторінок. В ньому знаходитиме не тільки статті на суто історичні теми, але також статті з мемуаристики, огляди і рецензії, відомості з українського наукового світу, хроніку, бібліографічні нотатки тощо.

Цей багатий зміст так гарно і педантично упорядкований, що вже на сам вигляд робить журнал цікавим. Виготовлення до року таких чотирьох книжок (журнал появляється квартально) вимагає кошту, труду, а передусім багаво вели к о г о знання.

Однак, було б помилковим уважати, що журнал „Український Історик" є призначений тільки для науковців. Його гарна українська мова і стиль є зрозумілими для кожного, хто цікавиться і дорожить м и н у в ш и н о ю і культурою українського народу. Він збагачує знання кожної людини, а щонайголовніше, він сповняє велике завдання і місію у визволенні українського народу. Чей же відомо нам, в якому жалюгідному стані опинилася українська наука, а в першу чергу наука історії в Україні. Дійшло до того, що українські науковці в Києві пишуть українську історію під диктат Москви. Тому роля „Українського Історика" є важлива тим, що він допомагає зберегти субстанцію українства на довшу мету.

Вже минає чвертьстоліття з того часу, як ми були змушені большевицькою навалою покинути Рідний Край. Кинувши оком на теперішню політичну ситуацію, а особливо, на відносини Заходу до поневолювача України, ми бачимо, що співіснування між Москвою і Заходом може потривати ще друге чвертьстоліття, а то й довше. За той час нас вже не стане на цьому світі. Залишиться тільки те, що ми нині творимо.

„Український Історик" належить до тих здобутків, яких ні міль, ані ржа не з'їдають і тому зослуговує на особливу підтримку збоку цілої української діяспори у світі, а в першу чергу на піддержку від українців північно - американського континенту, що фінансово мають ся найкраще і легко можуть допомогти „Українському Історикові" не тільки вдержатися, а розвинутися і дати йому змогу ще тепер продістатися на Рідні Землі, де українська наука, а головно, українська наука історії є змушена спотворювати історію свого народу. Вистачить поглянути до „Української Радянської Енциклопе д і ї", щоб впевнитися в тому, що так воно, на превеликий жаль, є.

„Український Історик", це направду наш одинокий в цілому світі журнал, що висвітлює історію України в правдиво науковому світлі. Цей факт найпереконливіше каже нам, що ми повинні звернути більше уваги на нього. Те, що Москва в Україні систематично нищить, повинно мати для нас найбільше вартости.

Тепер, нам вже не потрібно висловлювати побажань „Якби так в нас створили те" або „якби так видавали це", бо ми вже маємо прекрасно редаґований і видава н и й журнал з ділянки української історії Тільки підтримаймо його, бо на те він вповні заслуговує.

Будьмо раді з того, що знайшлася талановита і повна посвяти людина, яка може і рискує своєю кар'єрою, що коштує багато більше від нашої кількадолярової передплати, в заміну за яку збагачуємо наше знання та робимо добре діло нашій поневоленій Батьківщині, з певністю, що те діло ніколи не втратить на вартості.

Вкінці треба додати і те, що головний редактор „Українського Історика" — д-р Любомир Винар, викладаючи в Колорадському університеті, цікавився живо українським громадським життям, був близьким дорадником „Української Студентської Громади", стало працював в науковій ділянці і крім цього знаходив час на оснування, а відтак, на реалізацію і ріст „Українського Історика". Не раз, аж дивно ставало, скільки в нього мусить бути енергії і відданости для добра справи.

Кінчаючи цих пару слів, хочеться побажати д-рові Винарові в його науковій і видавничій праці найкращих успіхів.

К. Крупський

„Чародійне Авто"

Здавалося б, як можна поєднати сучасне авто із нашим минулим, зокрема з добою ще до княжих часів, або з добою гетьманщини-козаччини? Та талант письменника може це зробити і, як показує найновіша книжка Л. Храпливої „Чародійне авто" — цікаво й переконливо. „Ріж і бий! Визволяй бранців! За віру Христову! За славу козацьку!" — гукали козаки, рубаючи наліво й направо"... Все це діялось серед моря на турецькій галері, в присутності наших молодих сучасників — українських дітей Ростика й Костика з Америки, які мали чудодійне авто — авто уяви, знань і фантазії, яким їх обдарувала письменниця. Наші юні герої дістали той незвичайний подарунок на Різдво, одержали й мапу України і, як личить завзятим пластунам, подались у мандрівку. Використовуючи незвичайні властивості авта (і знання історії України та непересічний хист письменниці), хлопці побували в Україні різних періодів її історії, а молоді читачі напевно після прочитання „Чародійного авта" краще знатимуть Україну, різні епізоди з її героїчного минулого. Зустрічаються Ростик і Костик навіть з Тарасом Шевченком; бачуть большевиків у Києві, які намагаються привернути українців на бік Росії Леніна; бачуть і нашу перемогу — вільну Українську Державу... Люблять діти свого вуйка Левка, якого ніколи не бачили, а знають тільки з портрету на фортеп'яні — він загинув у бою під Бродами і став зразком для юнаків, зразком боротьби.

Це свіжо й цікаво написане велике оповідання, з багатьма підрозділами, що полегшують читання, добре доповнюють ілюстрації Петра Андрусіва, а кольорові ілюстрації, бездоганно репродуковані під наглядом ред. Володимира Барагури, як кажуть, хоч на стіну ліпи, справжні мистецькі твори. В кінці 96-сторінкової книжки додано ще й словник з поясненнями. Шрифт великий і чіткий. папір першої якости. Коли б не було вже в світовій літературі, театрі й кіно „Капсулі часу", або „Машини часу", що уможливлювала героєві перелітати не тільки в минуле, а й майбутнє, цей твір був би просто вражаючим своєю дотепністю будови. Але й без цієї першости — оповідання для дітей „Чародійне авто" є новим словом в українській дитячій прозі, і не даремно на книжці стоїть знак ОПДЛ. (лп).

IX Літературний Конкурс СФУЖО

З ініціятиви й фундації радної міста Дітройту Марусі Бек створено при СФУЖО літературну нагороду для жінок-письменниць. У виконанні цієї постанови проголошуємо оцим

IX ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС СФУЖО

Предметом Літературно г о Конкурсу є короткий поетичний твір, що його розмір не переступає в поему чи балляду. Вірш необмежений родом поетичного твору (сонет, елегія, ода ітп.) чи змістом (чиста лірика, описовість, громадські мотиви) чи оформлення (римований, ритмований або й без цих прикмет традиційного вірша).

На нагороду призначено по 100 дол. за два рівнозначні творил.

У склад Жюрі 9-го Літературного Конкурсу увійшли, д-р Іраїда Ґерус-Тарнавецька, проф. Ярослав Розумний і д-р Марина Рудницька.

Учасницями Конкурсу можуть бути жінки-поетки або всі, що хотіли б ними бути. Реченець Конкурсу — 31-го березня 1968 р.

Конкурсові твори слід надсилати у трьох примірниках під псевдонімом, подаючи справжнє прізвище автора в запечатаній коверті, на адресу „Жіночого Світу" з допискою „Для Комітету Літературної Нагороди".

"WOMAN'S WORLD,, P.O. Box 791, Winnipeg, Man. Canada.

У листопаді 1967 р.

НОВІ КНИЖКИ

ПОЕЗІЯ

Богдан Бойчук. МАНДРІВКА ТІЛ. Поезії. Обкладинка і графіка Ярослави Геруляк. В-во Нью - Йоркської Групи, Нью - Йорк, 1967. Формат: 195 x 142 мм. Стор. 78 + 2 нп.

Володимир. П О В С Т А Н Ь ПЕРУНЕ. Ораторійна поема в дев'яти частинах. Друге видання у новій, авторській редакції. (В-во) Орден, Лондон, 1967. Форм.: 184 x 123 мм. Стор. 32.

ДРАМАТИЧНІ ТВОРИ

Леонід Полтава. З А М Е Т І Л Ь. Драма на 3 дії. Нагороджена 2-ою премією на Драматичному Конкурсі Союзу Українських Організацій в Австралії Ню Йорк, 1967. Форм.: 210 x 155 мм. Стор. 31 + 1 нп. Передрук з журналу „Визвольний Ш л я х", Лондон, 1961. Фотодруком перевидав у 100 примірниках Ініціятивний Комітет Відзначення 50-ліття Відновлення Української Державности.

ПРОЗА

Улас Самчук. НА ТВЕРДІЙ ЗЕМЛІ. Роман. Видано коштом і стараннями Української Кредитової Спілки, Торонто. (Торонто - Вінніпеґ, 1967). Формат: 230 x 152 мм. Стор. 390. (Мистецька обкладинка Якова Гніздовського).

Алла Коссовська. ГІРСЬКИЙ ВОВК. (Повість). Видавництво Юліяна Середяка. Буенос - Айрес, 1967. Формат: 180 x 135 мм. Стор. 196. (Обкладинка роботи Бориса Крюкова).

Володимир Куліш. ПАЦАНИ. Повість про безпритульних. Видавництво Шлях Перемоги, Мюнхен, 1967. Опр. Формат: 190 x 130 мм. Стор. 319 + 1 нп. (Обкладинка роботи артиста маляра Володимира Ласовського).

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

МИХАЙЛО ОРЕСТ АДЕПТ ДУХОВОСТИ НОВОЇ. Літературознавчий Симпозіон. За редакцією Петра Роєнка. (В-во) Орден. Торонто, 1967. Формат: 210 x 135 мм. Стор. 124.

ІСТОРІЯ

Любомир Р. Винар. МОЛОДІСТЬ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО, 1866 - 1894. Українське Історичне Товариство. Мюнхен — Ню Йорк, 1967. Формат: 240 x 170 мм. Стор. 36 + 4 нп.

ПЕДАГОГІКА

EDUCATION by Ostap E. Oryshkewych. Vol. I. THE PHILOSOPHY OF EDUCATION with a Foreword by Leonard A. McDonough. Philosophical Library. New York, 1966. Size: 235 x 155 mm. Pp. XX + 2 np. + 189 + 1 np.

МОВОЗНАВСТВО

Павло Штепа. ЗНАДІБКИ ДО СЛОВНИКА ЧУЖОСЛІВ. Видав Семен Стасишин, Торонто, 1967. Формат: 260 x 188: Стор. 4 нп. + XIX + 1 нп. + 165 + 1 нп. (Цикльостиль).

ЕКОНОМІКА

Богдаан Винар. МАТЕРІЯ. ДО ІСТОРІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДІВ НА ЕМІГРАЦІЇ, (1919 - 1964). Українське Історичне Товариство. Серія: Монографії, ч. І. Мюнхен, 1965. Формат: 225 x 155 мм. Стор. 110 + 1 нп.

РЕЛІГІЯ

ТВОРИ СЛУГИ БОЖОГО МИТРОПОЛИТА А Н Д Р Е Я ШЕПТИЦЬКОГО. ПАСТИРСЬКІ ЛИСТИ (2. VIII. 1899 р. — 7. IX. 1901 р.). Том І. Праці Українського Богословського Наукового Товариства — Том XV. Торонто, 1965. Формат: 230 x 155 мм. Стор. В-237 + 5 нп. + 277 + 3 нп.

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

15-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ОБРАЗОТВО Р Ч О Г О ОСЕРЕДКУ У Ф І Л Я Д Е Л Ь Ф І Ї 1952 - 1967. Заходами Ювілейного Комітету. (Філядельфія, 1967). Формат: 235 x 155 мм. Стор. 56.

БІБЛІОГРАФІЯ

Олександер Ф е д и н ський. БІБЛІОГРА Ф І Ч Н И Й ПОКАЖЧИК У К Р А Ї Н С Ь К О Ї ПРЕСИ ПОЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ ЗА 1966 РІК. Український Музей - Архів у Клівленді. Клівленд, Огайо, 1967. Форм. 230 x 155 мм. Стор. 76 (Цикл.).

РІЗНІ ВИДАННЯ

Arbeits- und Foerderungsgemeinschaft der Ukrainischen Wissenshaften e. V. MITTEILUNGEN. Nr. 4. Muenchen, 1967. Size: 240 x 167 mm. Pp. 73 + 3 np.

СОНЦЕ КРІЗЬ ДОЩ. Одноднівка М(іжкрайової П(ластової) З(устрічі). Липень 1967 року. „Батурин", Канада. Формат: 280 x 215 мм. Стор. 32 нп.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА В БОФАЛО, Н. Й. (18-ті Загальні Збори Відділу У.К.К.А.). Квітень 1967. Матеріяли до помноження приготовив С. Шипилявий. Наклад 550 примірників. (Бофало, 1967). Форм.: 218 x 170 м. Стор. 53 + 3 нп. (Цикльостиль).

Після концертів Клівлендського хору „Дніпро" в Монтреалі

Хоч Монтреаль від Клівленду розташований на віддалі понад 580 миль, то все ж таки бажання хору „Дніпро" завезти українську пісню на Світову Виставку Експо67 були більші як ця віддаль.

Організація і підготовка виїзду починалася так: Управа хору „Дніпро" нав'язала зв'язок з дирекцією Експо 67. В непевності і вичікуванні пройшло декілька тижнів, поки прийшла позитивна відповідь. Наше письмо - пропозицію дирекція Експо взяла до відома і передала на розгляд амбасаді нашої країни ЗДА.

Комісар ЗДА на Експо зажадав від хору історії хору, знімок хору, і награної десяти - хвилинної плівки, щоб перевірити вартість співацького мистецтва хору „Дніпро". Ці вимоги були задоволені і вкоротці дирекція Експо повідомила хор „Дніпро", що мистецька селекційна комісія на Експо 67 призначила хорові два виступи на 15 жовтня 1967 р. „Дніпро" виступить у рамах спеціяльної програми, де репрезентуватиме ЗДА двома концертами.

Коли голова хору „Дніпро" інж. Роман Трешньовський подав до відома хористам цю вістку ,то всі хористи сприйняли її, бо в статуті стоїть: „плекати, поширювати і пропагувати українську пісню".

Виникла проблема коштів транспорту. Але і цю проблему розв'язано так: половину коштів покрили самі хористи, а по четвертині — симпатики хору і хорова каса „Дніпра". Завдяки спільним зусиллям хористів і приятелів хору — зреалізовано намічений плян. В міжчасі за допомогою і під патронатом місцевого відділу ніше його голови проф. Омеляна Кушніра, зорганізовано концерт хору „Дніпро" для українців міста Монтреалю на день 14 жовтня. З оправданих чи не оправданих причин (страйк транспортового персоналу, інші імпрези в той самий вечір і т. п.) невелика заля УНО не була виповнена вщерть. На цьому концерті між ін. КУК-у в Монтреалі, а точшими визначними учасниками була і пані Городовенко, вдова по диригентові Несторові Городовенкові. В і д КУК-у і від українців Монтреалю вітав теплими словами хор „Дніпро" після концерту на сцені проф. О. Кушнір. Від хору відповідав на привітання його голова інж. Роман Трешньовський. Перемучені 12-ти годинною їздою, але підбадьорені прихильністю наших земляків, хористи по концерті пішли на відпочинок.

В неділю 15 жовтня 1967 делеґація від хору „Дніпро" (в складі Е. О. Садовський, Р. Трешньовський, І. Місько, О. Макогін і Іваницький) разом з п. Городовенко і панством Ковальськими з Монтреалю, відвідали могилу великого мистця і склали на ній привезений з Клівленду вінок з написом: „Несторові Городовенкові — хор „Дніпро", Клівленд, 1967".

Коло 11 години вже всі хористи „блукали" по острові св. Елени, біля місця нашого виступу („Бандшел Е"). Перед нами якраз на цій самій сцені, жіночий хор з якогось коледжу. І хоч співали не погано, однак охочих послухати їх багато не було. Почали виринати думки, чи і ми співатимемо в порожнечу? А хтось з хористів, жартуючи ,навіть просив дощу на 12 годину, бо тоді люди ховаються від дощу і приневолені слухати... концерти.

Побоювання були зайві: і дощу не було і хор „Дніпро" не співав у порожнечу! Мабуть, що добре був наш концерт розреклямован и й, бо ще до появи (хору) „Дніпро" на сцені Бендшел „Е" вже був заповнений різнородною публікою з усіх кінців світу. Можна було побачити багато знаних вже облич із вчорашнього концерту в місті. Це наші монтреальці прийшли нас ще раз послухати.

Під гучні оплески хор вставлявся на сцені, а коли вийшов диригент Е. О. Садовський у своєму гетьманському жупані, то оплесків посипалося ще більше.

Відтак вийшов на сцену представник уряду ЗДА на світовій виставці генеральний Комісар, амба с а д о р Стенлі Р. Таппер, та по-англійськи й по - французьки привітав і представив хор авдиторії. Він підкреслив, що йому є присмно привітати від імени представництва ЗДА на Експо 67 таку численну мистецьку групу, якою є український хор „Дніпро" з Клівленду. Хор складається з імігрантів українців, які приїхали до ЗДА, знайшли для себе другу батьківщину, де можуть плекати та розвивати свою національну культуру. Він підкреслив, що хор приїхав на Експо за свої власні кошти, поґратулював хорові за те, що відповідає всім строгим вимогам селекційної комісії на Експо і що це найбільш численна мистецька група зі ЗДА. Побажавши успіхів і подякувавши диригенто в і, пішов до свого товариства слухати концерту. Як нам говорили пізніше, крім офіційних представників ЗДА наш концерт слухали і неофіційні післанці з-під покрова „старшого брата". Їх, крім нашого співу, цікавили наші „хорошиє шати" та „где то оні їх купілі". А може ще й інші справи.

Після кожної пісні авдиторія, у величезній більшості неукраїнська, нагороджувала хор бурхливими оплесками, які хористам давали почуття вдоволення і були винагородою за працю.

Ще хор не зійшов зі сцени, як з'явилися представники СВС (радіовисильні) і просили інтерв'ю з диригентом Е. О. Садовським, яке на коротких хвилях було передано в Україну.

За згодою Дирекції Експо хор з огляду на пізний час від другого виступу відмовився. Але цього ж дня в програмках було відмічено наші два виступи. І маємо відомості з Монтреалю, що в той час, як автобуси з хором вже були недалеко „1000 островів", на Бендшел „Е" були групи людей, які домагалися вияснення, з якої причини „цей гарний хор, що виступав о 12:35, не виступає другий раз?" Хористи трохи втомлені, але вдоволені повернулися домів.

Це далеко не все, що відноситься до концертів хору „Дніпро" у Монтреалі та на виставці, але неможливо про все написати. Фахові рецензії про самі концерти залишаю тим фахівцям, які нас слухали.

Омелян Макогін
прес. реф. хору „Дніпро"

ЗЛОДІЯ ... РЕКОМЕНДУВАЛИ В КОМПАРТІЮ

„Радянська Україна" з 12 грудня повідомила про „окремий випадок" на Черкащині: „У колгоспі імені Жданова йшли чергові партійні збори. Стояло питання про прийом до партії. Секретар парторганізації зачитав заяву кандидата в члени КПРС Якубенка. Раніше він працював трактористом, потім правління колгоспу довірило йому ключ від артільної комори. Тут він не виправдав високого довір'я.

— Ясно, що з такою характеристикою людину не можна приймати в члени КПРС. І все ж, як це не дивно, у багатьох учасників зборів Якубенко знайшов підтримку". Треба зазначити, що про дійсно унікальні випадки — совєтські газети не пишуть.

ПОВІДОМЛЕННЯ
Членам і Відділам УНСоюзу

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року, Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та здепонувати у банках гроші, одержані від Відділів,

не пізніше, як вполудне 29-го ГРУДНЯ 1967 р.

Гроші, прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1967 рік. З уваги на це, закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскоріше, а всі Відділи УНСоюзу, зокрема ті, які часто спізняються з висилкою вкладок, вислати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше, як у П'ЯТНИЦЮ, 29-го ГРУДНЯ 1967 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному звіті.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНСОЮЗУ

Успіх української школярки в Лондоні

Невеличке синьооке дівчатко зустріла я в школі українознавства в Лондоні. Дитина дивилася на мене здивованими очима, не знаючи цілі моєї з нею зустрічі. Я сподівалась зустріти дівчинку старшу, сміливішу, а тут стояла передомною дрібненька дівчинка, якби трохи залякана. Ми почали розмову від взаємного пізнання себе.

Зеня Мельник, бо так називається ця дівчинка, має 10 років, ходить до третьої кляси англійської школи і четвертої кляси школи українознавства в Лондоні.

Вчиться вона добре, але крім науки інтересує її рисування. Рисує вона вже віддавна від наймолодших років, а тематика її рисунків різноманітна: дерева, цвіти, звірята і люди, а також різні ситуації.

Рисунками її заінтересувалась давно уже англійська школа, яка висилала її рисунки на постійну виставку дитячих рисунків при вул. Піккаділі в Лондоні.

Темою її рисунків, експонованих на тій виставці були; співак з ґітарою, а другого: люди ждуть на автобус.

Цього року англійська вчителька розказала дітям вклясі дуже багато про звичаї, зв'язані з вибором лорда - мейора Лондону. Англійська школа Цені проголосила також свою участь у загально - лондонському конкурсі на найкращий рисунок на тему традиційного церемоніяльного об х о д у, зв'язаного з вибором лорда-мейора. Тема конкурсового рисунку була: як виглядала в минулому, як тепер виглядає і як буде виглядати в будучому церемонія вибору лорда - мейора Лондону.

Зеня взяла участь у шкільному конкурсі, ілюструвавши рисунок, як вона уявляє собі сучасний церемоніял, зв'язаний із тим вибором. Школа вислала Зені рисунок на загально - лондонські змагання і там жюрі, складене із фахівців, призначило рисункові Зені перше місце.

Радість Зені та її батьків з цього приводу була велика, бо, не дивлячись на перемогу в конкурсі, вона була офіційно запрошена взяти участь у врочистому поході нового лорда - мейора вулицями Лондону. Її разом із англійським хлопч и к о м, який здобув рисункову нагороду для молодших школярів, посадили в гарно удекороване авто із написом „ті, що здобули першу нагороду в рисунковому конкурсі.". І так вони, разом з лордом-мейором, відбували тріюмфальний похід по вулицях Лондону.

Після обіду Зеня разом з своїми батьками була запрошена того ж дня на чай, яким приймали їх мейор і мейорова, а в залі, де їх гостили чаєм, на стіні висів рисунок Зені разом із іншими нагородженими рисунками.

На мій запит Зеня сказала мені, що любить дуже рисувати і хотіла б колись бути учителькою рисунків.

Вітаючи малу Зеню з її перемогою і почестю, яка її і її батьків стрінула, бажаємо їй успіхів в дальшій науці і сповнення її бажання.

При цьому присмно нам відзначити, що то вже не перший раз українські діти відзначаються успіхами у своїй науці в англійських школах. Українські діти повинні щиро прикладатись до науки, щоб умножувати успіхи, які приносять честь українській суспільності, до якої вони належать.

О. Д.

Акрон, Огайо
КОНЦЕРТ НА ПОШАНУ ВЕРХАВИ. АРХИЄПИСКОПА, КАРДИНАЛА КИР ЙОСИФА СЛІПОГО

Заходами місцевих українських товариств 5-го листопада в мистецько удекорованій Теодором Костем залі Укр. Катол. Церкви в Акроні влаштовано концерт на пошану Верховного Архиєпископа, Кардинала Кир Йосифа Сліпого.

По святочнім обіді, о годині 5:30 по пол., голова місц. відділу УККА проф. д-р Теодор Мацьків відкрив святочну програму. Змістовну промову по українськи виголосив Всч. о. Тарас Дурбак. Деклямацію „Мов цінний дар" віддеклямував Володимир Стрілецький. Фортепіянове сольо відіграв на фортепіяні Ярослав Дурбак. Промову по-англійськи відчитала Люба Галамай. Деклямацію „Поклін Владиці", віддеклямувала постійна деклеляматорка українських програм в Акроні, Оряна Микитин. Оперову арію відспівав Григорій Жеребняк, баритон, при фортепіяні Марта Школьник.

Милою несподіванкою для учасників концерту був виступ оркестри шкільної молоді: Шквара Марія — клярнет, Стрілецький Володимир — клярнет, Зарока Давид — трубка, Шквара Микола — баритон, Мак Юрію — скрипка, Волянський Володимир, Владика Іван і Волошин Богдан — акордеон, Волошин Евген — ґітара, під диригентурою Петра Мака, який зорганізував і школив цю оркестру. Зворушаючою була гра: Молитва з опери „Запорожець за Дунаєм".

Святочну програму збагатив своїм виступом парох сусідньої укр. катол. парохії з Кентону, Всч. о. д-р Володимир Пелліх, що поділився зі всіми своїми своїми споминами з шкільних літ, коли в рідних сторонах був у вирі громадської праці і особисто знав молодого студента Йосифа, якого запрошувано до співпраці, але зустрічались з відмовою, бо вже тоді будучий науковець і великий душпастир цікавився тільки наукою. В імені Святочного Комітету Володимир Галамай дякував всім тим, що причинились до успішного Концерту і тим, що в ньому взяли участь. Концерт закінчено піснею „Боже, вислухай благання". Чистий прихід з концерту призначено на Український Католицький Університет в Римі.

Л. В.

СОВЄТСЬКА ПРЕСА ПРО АМЕРИКАНСЬКУ ДЕМОКРАТІЮ

„День радянської конституції" відзначила „Радянська Україна" з 5 грудня такою характеристикою вільних і демократичних ЗДА: „...За океаном існує держава, котра здавна хизується своїми свободами, своїм ладом життя. В жовтні правлячі кола США зіткнулися із 150-тисячною армією вашинґтонців, які гнівно протестували проти війни у В'єтнамі. В грудні має бути повторений похід до Білого дому борців за мир. „Демократія у нашій країні — це жалюгідна видимість", — визнає відомий публіцист Уолтер Ліппман. „В Америці зганьблено залишки так званої свободи особи", — свідчить інший публіцист і соціолог Герберт Аптекер. І які б рум'яна на американську дійсність не накладали ідеологи буржуазії, від правди нікуди їм не втекти".

БОТАНІЧНО-ГЕОГРАФІЧНІ ЗМІНИ

(Продовження із стор. 2-ої)

вої олії покладено на Україну, Північний Кавказ і Поволжя. В Україні основні площі під соняшником розташовані в степу.

Другорядною олій н о ю культурою на Україні є льон на насіння. Ця культура також зосереджена в степу.

Цікава доля спіткала сою. Соя на сході є одною з найголовніших культур. Насіння сої має великий відсоток олії і білку. Східня кулінарія має сотки рецептів для виготовлення страв з сої. В зв'язку з нестачею в Совєтському Союзі м'яса і товщів, виникла ідея наситити Україну посівами сої. З цією метою в роках 1929-1932 площа під посівами сої була збільшена в 36 разів. Аж сталася катастрофа. Виявилося, що посіви сої форсувалися в невідповідних для неї районах. Тепер посіви сої залишили в Україні там, де вони були й раніше, а основна площа посівів повернулася знову до Далекого Сходу.

Найкращі сорти тютюну і найбільші площі під цією культурою знаходяться в Криму і на Закарпатті, менші в правобережному Лісостепу.

Посіви махорки розташовані в північних областях України — в Чернігівській і Сумській, частково на Полтавщині.

Як ефемера промайнула на полях України кавчукодайна рослина кок-сагиз. В офіційній статистиці ніколи не були зазначені площі під цією культурою, бо це вважалося за військову таємницю.

Україна, як була в царський період, так і є сільсько-господарською колонією СССР. До революції Україна постачала Російській імперії цукор і збіжжя. На експорт ішов цукор, яра пшениця і ярий ячмінь. За совєтських часів експорт практично припинився. На Україну покладено в значній мірі забезпечення метрополії цукром, зерном озимої пшениці, олією, тютюном і овочами.

Білий Дім змушений реаґувати на кандидатуру сенатора МекКарті

Вашинґтон. — Сенатор демократ із Міннесоти Юджін МекКарті, який оголосив, що братиме участь у правиборах в кількох стейтах, бо хоче здобути номінацію на кандидата на президента в 1968-му році, змусив Білий Дім вже тепер діяти, хоч звичайно Президент, який старається про перевибір, починає виборчу кампанію десь аж в половині виборчого року. Представник Білого Дому заявив, що сенатор МекКарті шкодить своїй партії, яка повинна б всі свої сили уживати на поборювання республіканців, а не на боротьбу кандидата своєї партії. Очевидно, що президент Джансон не братиме участи у правиборах, щоб перемогти МекКарті. Дехто гадає, що Президент виголосить промови в тих стейтах, де будуть правибори, і де кандидуватиме сенатор МекКарті.

З глибоким смутком повідомляємо Друзів і Знайомих, що в неділю, 10-го грудня 1967 року в Шикаґо, Ілл. ненадійно відійшов у Засвіти наш Дорогий Приятель

Отець-Інженер
МИКОЛА ГЛАВАЧ

бувший старшина УСС і осаул СС
Вічна Йому пам'ять, а Земля Американська хай буде Йому легкою.
ОСИПА і МИХАЙЛО МІНЧАКИ

Замість квітів на свіжу могилу нашої Дорогої Кузинки
д-р мед. СОФІЇ СМІШКО
складаємо 25.00 долярів
на Український Католицький Університет у Римі
Анна Людмила ГРАБОВИЧ
Марія, Івон ГОЛУБОВИЧІ
Зеновій ГРАБОВИЧ

Замість квітів на могили
бл. п. **ОЛЕКСАНДРИ ПАЦАНОВСЬКОЇ**
і
бл. п. **СОФІЇ з ФОЛИСІВ ОНИШКЕВИЧ**
на Фонд Катедри Українознавста
зложили 25.00 долярів
Оксана і Орест КЛЮФАС

Замість квітів на могилу
сл. п. **СОФІЇ ОНИШКЕВИЧ**
на Український Католицький Університет у Римі
складають:
Люба й Іван МОСЕВИЧІ 10.00 дол.
Слава і Роман КЛЮФАСИ 10.00 дол.

Загальні збори НаСУС в Бельгії

11-го листопада в Лювені (Бельгія) відбулися в українському студентському домі, Загальні Збори Національного Союзу Українських Студентів в Бельгії.

В Загальних Зборах НаСУС-а взяли участь: представники укр. студентів із усіх університетів Бельгії в числі 25, дійсні члени, кандидати, бувші члени (сеньйори), та почесні члени та гості.

Зборами проводила Президія, до якої входили: мгр. Григорій Панчук — голова та Ірина Назимок і Ярослав Добош — секретарі.

Після прочитання звітів Андрія Гайдамахи, уступаючого голови, Ірини Назимок, секретарки, Богдана Качинського, культ - освітнього референта, Галини Чимерис, референтки соціяльно - студентських справ, Олександра Братковського, пресового референта, Ігоря Коника, референта зовнішніх справ та Богдана Савкова, спортового референта, відбулася дискусія над ними, після якої признано абсолюторію Управі.

Учасники Зборів вшанували хвилиною мовчанки пам'ять Володимира Гуценка, члена НаСУС-а, що став жертвою недавньої залізничої катастрофи, 13-го жовтня ц.р., так поділяючи в душі безмежну втрату його батьків.

На Загальних Зборах працювали Комісії: Номінаційно - верифікаційна та Програмово - резолюційна. Номінаційно-верифікаційна комісія ствердила важність мандатів і на її пропозицію прийнято сімох нових членів.

Нові керівні органи НаСУС-а обрано в такому складі: Мгр. Козімо Дмитрик — голова, Іван Палан — заступник голови та культ-освітньо-студійний референт, Ярослав Добош — секретар, Володимир Безушко — скарбник, Ігор Коник — референт зовнішніх зв'язків, Ірина Назимок — заступник референта зовнішніх зв'язків, Маруся Мельник — пресовий референт, Віктор Зінко — спортовий референт, Іван Охримович — голова Контрольної Комісії разом з Олесем Сацюком та Ігорем Макарушкою.

Загальні Збори НаСУС-а ухвалили ряд резолюцій:

1. Загальні Збори НаСУС-а вітають Єрархію обох українських Церков, Високопреосвященнішого Владику Кир Івана Бучка, опікуна укр. студ. дому в Лювені, Конґрес українського вільного студентства у ЗДА, як також Світовий Конґрес Вільних Українців в ЗДА.

2. Слідкуючи за заливом московської пропаґанди на Заході в 50-річчя большевицької революції, ми студенти, протестуємо проти велико - російського імперіялізму на Україні.

3. Осуджуємо русифікацію, нищення української культури, переслідування та арештування українських професорів, письменників та студентів.

4. НаСУС вважає своїм обов'язком посилювати зв'язки з студентами, членами і нечленами НаСУС-а і учнями вищих кляс середніх шкіл. Закликає бувших членів, сеньйорів, які вклали в минулому чимало праці для нашої організації, тісніше зв'язатись з їхньою „альма матер".

5. Беручи до уваги, що НаСУС був основоположником СУСТЕ, він приложить усіх зусиль, щоб його діяльність пожвавити.

6. НаСУС закликає всіх своїх членів до тіснішого зв'язку та співпраці з ЦЕСУС-ом, найвищою організацією українського студентства.

7. НаСУС вважає конечним інформувати батьків та учнів вищих кляс середніх шкіл про можливості та про характер студій в бельгійських університетах.

8. Українські студенти Бельгії радіють успіхами українських університетів на Заході, а саме Українського Вільного Університету в Мюнхені та Українського Католицького Університету в Римі. Вони готові по своїх можливостях брати участь і співпрацювати в різних імпрезах, чи курсах, улаштованих цими інституціями.

9. НаСУС бажає надалі тіснішої співпраці з науковими закладами в Бельгії, як УНОТ, для кращої інформації про українську культуру.

За Президію
Загальних Зборів:
Мгр. Григорій Панчук
голова
Козімо Дмитрик
гол. Рез. Ком.
Ярослав Добош
секретар

Українська Наукова Рада у вільному світі

Українська еміграція після першої світової війни здобулася на багато позитивних акцій і ініціятив у загально - громадському и культурно-науковому житті. Одним із виявів змагань до синтези й завершення був:

Український Академічний Комітет (УАК) у Празі, що координував і репрезентував українські наукові установи й товариства й мав офіційне визнання на міжнародному полі в виді акредитації при Лізі Націй у Женеві.

Вважаючи, що українська еміґрація після другої світової війни повинна не тільки продовжувати, але й розбудовувати здобутки першої та беручи до уваги Світовий Конґрес Вільних Українців у 1967 р. група науковців доброї волі, репрезентуючи старе европейське НТШ й УВАН у Вільному Світі, відбула першу нараду в цій справі в головній квартирі НТШ в Европі в Сарселі 17-го серпня 1967 р. і вирішила в імені цих двох заслужених установ подати ініціятиву для відновлення Українського Академічного Комітету в новій формі, а саме:

Української Наукової Ради у Вільному Світі (УНРВС). Після того голова УВАН об'їхав усі европейські наукові осередки й зустрівся з прихильною настановою до ідеї Ради. Рішено проголосити її створення з нагоди СКВУ.

Як звичайно в таких справах проголошення заіснування Ради обмежується до загальних стверджень, подання до відома цілі й характеру установи й підписів представників поодиноких клітин української організованої науки. І так дванадцять заслужених науковців, що репрезентують велику більшість наукових установ і товариств у Вільному Світі, поклали свої підписи: Митрополит Іларіон (Д-р Іван Огієнко), проф. А. Архімович, голова УВАН у Ню Йорку, проф. М. Боровський директор Інституту Дослідів Волині, д-р Р. Єндик, ректор УТІ в Мюнхені, д-р Кисілевський голова Осередку Праці НТШ (Канада) в Оттаві й член Української Дослідчої Фундації, проф. В. Кубійович, голова найстаршої — европейської клітини Наукового Товариства ім. Шевченка, Сарсель - Париж, Франція, д-р М. Мандрика секретар Української Наукової Ради в Канаді (що започаткувала акцію в справі створення УНРВС), о. шамбелян М. Марусин від Українського Католицького Університету в Римі, Італія, професор О. Оглоблин, голова Українського Історичного Т-ва в Вільному Світі, проф. О. Пріцак, голова Наукової Ради Катедри Українознавства в Америці, д-р І. Рибчин, голова Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка в Австралії та проф. Яр. Рудницький, президент УВАН та голова Представництва Українського Вільного Університету в Канаді.

На майбутнє плянується:

1) Вибрати й проголосити Першу Президію Української Наукової Ради у Вільному Світі;

2) Опрацювати статут Ради, приймаючи в основу Статут Українського Академічного Комітету;

3) Наладнати організаційний зв'язок із Світовим Секретаріятом СКВУ через статутове пов'язання Ради з Секретаріятом;

4) Скликати Перший Пленум Ради з нагоди Другого Світового Конґресу Вільних Українців і оформити остаточно статут.

Бронкс, Н. Й.

СВЯТКОВІ СХОДИНИ ДИТЯЧОГО ГУРТКА КНИГОЛЮБІВ ПРИ 82 ВІДДІЛІ СУА

З нагоди Місяця Книжки Дитячий Гурток Книголюбів при 82-му Відділі СУА відбув 22-го жовтня в приватному домі опікунки Гуртка й виховної референтки п-ні Ірини Іванчишин святкові сходини й зустріч з письменницею Лесею Храпливою.

Сходини відкрила голова самоуправи ДГК С. Цегельська. Опікунка Гуртка п-ні І. Іванчишин познайомила присутніх дітей, їх батьків і гостей з метою сходин та провела програму, що складалася з деклямації віршика „Мово рідна" найменшим членом Гуртка Х. Гонко, збірної рецитації вірша Лесі Храпливої „Євшан-зілля" у виконанні Д. Дикої, Л. Стасів, В. Миськова й Р. Іванчишина, індивідуального й групового читання дітьми молодшої групи казки М. Погідного „Чарівна хмаринка й вередлива Галинка" та казки К. Перелісної „Три правди" й дітьми старшої групи оповідання Л. Храпливої „Що розказував камінний лев" з її книжки „Вітер з України", том другий. Після обговорення прочитаного та відповідей на контрольні питання письменниця Л. Храплива прочитала уривок із своєї найновішої книжки, що появиться незабаром розкішним виданням з повнокольоровими ілюстраціями мистця П. Андрусева — „Чарівне авто".

Слово до дітей про рідну книжку й про виховне значення Дитячих Гуртків Книголюбів мали Л. Храплива та редактор „Веселки" Вол. Барагура.

Святкові сходини, в яких взяли участь 22 дітей закрила від ДГК Христя Бакуменко, яка передала на видавничий фонд ОПДЛ суму сімох долярів від дітей і суму 25.00 долярів від 82-го Від. СУА.

З нагоди святкових сходин відбулася вистава і продаж книжок для дітей та льосування найновіших дитячих видань — „Кам'янна сокира" І. Винницької й казки „Три правди" К. Перелісної.

ДКГ в Бронксі існує від 18-го лютого ц. р., як перша цього роду клітина при відділі СУА. Він нараховує 33 членів в молдшій і старшій групах і відбуває систематично сходини.

В. Б.

НИЖЧА ПАЛАТА ІНДІЙСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ ПРИЙНЯЛА 224 ГОЛОСАМИ ПРОТИ 75 ЗАКОН, який затверджує англійську мову, як мову урядову в Індії, до часу, поки ті індійські автономні провінції, які тепер відкидають мову гінді, не погодяться на введеня гінді до всіх своїх урядів. Англійська мова в Індії, яка має 14 „головних" мов поруч із безліччю говорів і десяток релігій, — здебільша є мовою інтеліґенції.

ПІВНІЧНИЙ В'ЄТНАМ ВІДКИНУВ МОЖЛИВІСТЬ прибути до Ню Йорку на запрошення Ради Безпеки Об'єднаних Націй на дебати про В'єтнам. Північний В'єтнам потвердив своє давнє становище, що Об'єднаним Націям нема ніякого діла займатися цією проблемою.

Секретар праці Віллард Вірц промовляє на Конвенції Американської Федерації Праці - Конґресу Індустрійних Організацій в Маямі Біч на Флориді. АФП - КІО підтримує урядову політику в справі війни у В'єтнамі.

Пленум творчих спілок в УССР — перед новою чисткою?..

Дня 12 грудня в Києві розпочався „ювілейний об'єднаний пленум творчих Спілок і організацій України" — письменників, поетів, драматургів, композиторів, акторів та ін. В передовій на цю тему, надрукованій у „Літературній Україні" з 12 грудня, зроблено перегляд десятиріч розвитку української підсовєтської літератури, але в ньому навіть для форми ніде не згадано, скільки українських письменників в УССР були зліквідовані та зацьковані бодай за „культу Сталіна". Про багатьох сучасних молодих поетів і письменників в УССР, які не є ув'язненими, газета висловлюється загально, без жодного прізвища; і в повчальному тоні:

„Прийшли молоді таланти в літературу і протягом останнього десятиріччя. Про кількох поетів і прозаїків із цієї генерації вже знає весь слов'янський світ. Їхнє мистецтво посправжньому самобутнє і сучасне. Але багатьом молодим ще треба вдосконалювати свою майстерність. І час вже вимагає від них яскравіше і повніше виявити себе, вимагає творів, які захоплювали б читача непідсолодженою правдою і глибоким знанням життя, творів, присвячених важливим темам сучасності". Під „сучасністю" „Літературна Україна" розуміє „побудову комунізму". Вважає в передовій оправдувальний тон щодо старших віком письменників: „Ми гордимося тим, що наші письменники ще з того незабутнього 1917 року мали вірну ідею — ідею комунізму, мали мету і не зваблювались на манівці блукань і застою, що чесно і сповна віддали свій талант рідному народові і своєму натхненникові — Комуністичній партії. Нині їх надихають рішення XXIII з'їзду КПРС, вона знову в творчих шуканнях, вони знову оспівують героїв нашого часу".

ПОВІДОМЛЕННЯ Адміністрації „Свободи"

З УВАГИ НА ЗАКІНЧЕННЯ БІЖУЧОГО РОКУ, АДМІНІСТРАЦІЯ ПРОСИТЬ ВСІ ТОВАРИСТВА ЧИ ПООДИНОКІ ОСОБИ, ЩО ДОВГУЮТЬ ЗА ОГОЛОШЕННЯ, ВИРІВНЯТИ ЇХ КОНЕЧНО НАЙДАЛІ ДО

20-го грудня 1967-го року.

ТАРЗАН, Ч. 5921. Пляни д-ра Лаца . . .

— Навіки я буду вдячний... Почав був Кевенда. Д-р Лац посміхався. — Ви не зможете так легко мене позбутися...

— Я від'їжджаю додому, щоб виявнити справу з поліцією, і щоб зголоситися по свій спадок...

— Мені подобається Африка і я люблю цей нарід... Я хочу збудувати модерний шпиталь для нього...